

Załącznik do Uchwały
Rady Nadzorczej
Nr 36/2024
z dn. 27.09.2024 r.

Strategia Działania

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
we Wrocławiu
na lata 2025-2028

WFOŚiGW
we Wrocławiu

Wrocław 2024

Spis treści

I. Streszczenie	5
II. Uwarunkowania	6
II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii.....	6
II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszu	7
II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi	8
II.4 Diagnoza stanu środowiska i sytuacji gospodarczej w województwie	10
II.4.1 Jakość powietrza	11
II.4.2 Jakość wód powierzchniowych	12
II.4.3 Jakość wód podziemnych.....	13
II.4.4 Jakość gleb.....	13
II.4.5 Stan klimatu akustycznego w wybranych obszarach województwa	14
II.4.6 Promieniowanie elektromagnetyczne	14
II.4.7 Różnorodność biologiczna.....	14
II.4.8 Nadzwyczajne zagrożenia	15
II.4.10 Analiza SWOT stanu środowiska	16
III. Diagnoza strategiczna	18
III.1 Potencjał finansowy	18
III.1.1 Stan funduszu.....	18
III.1.2 Przychody	18
III.1.3 Koszty	19
III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska	20
III.2 Potencjał organizacyjny.....	20
III.2.1 Liczba zatrudnionych.....	20
III.2.2 Struktura zatrudnienia	20
III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2021 - 2024	21
III.3.1 Podpisane umowy i wielkość dokonanych wypłat	21
III.3.2 Efekty środowiskowe	25
III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska	28
III.7 Analiza SWOT systemu finansowania w województwie dolnośląskim	28
IV. Strategia działania WFOŚiGW we Wrocławiu na lata 2025-2028	29
IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania.....	29
IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny.....	30
IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne).....	31
IV.3.1 Priorytety środowiskowe - dziedzinowe	32
IV.3.1.1 Priorytet 1 – Transformacja energetyczna.....	32

IV.3.1.1.1 Efekty środowiskowe	33
IV.3.1.2 Priorytet 2 – Poprawa jakości powietrza	33
IV.3.1.2.1 Efekty środowiskowe	34
IV.3.1.3 Priorytet 3 – Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna	34
IV.3.1.3.1 Efekty środowiskowe	35
IV.3.1.4 Priorytet 4 – Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	35
IV.3.1.4.1 Efekty środowiskowe	36
IV.3.2 Priorytety środowiskowe - Horyzontalne	36
IV.3.2.1 Priorytet 1 – Edukacja ekologiczna	36
IV.3.2.1.1 Efekty środowiskowe	37
IV.3.2.2 Priorytet 2 – Innowacyjność	37
IV.3.2.2.1 Efekty środowiskowe	38
IV.3.2.3 Priorytet 3 – Adaptacja do zmian klimatu	38
IV.3.2.3.1 Efekty środowiskowe	39
IV.4 Cele operacyjne Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2025-2028	39
IV.3.1 Perspektywa Interesariusze	40
Zadanie 1.1 Współpraca przy doskonaleniu relacji z Beneficjentami	40
Działanie 1.1.1 Ustalenie zasad konsultowania z interesariuszami oferty programowej Funduszu	40
Działanie 1.1.2 Wymiana doświadczeń w zakresie upraszczania oferty programowej Funduszu	41
Zadanie 1.2 Współpraca w zakresie realizacji inwestycji	41
Działanie 1.2.1 Realizacja inwestycji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	41
Działanie 1.2.2 Dokumentowanie osiągniętych efektów rzeczowych i ekologicznych.	41
IV.3.2 Perspektywa Finanse	41
Zadanie 2.1 Ustalenie zasad finansowania obszarów i kierunków wsparcia	42
Działanie 2.1.1 Ustalenie zasad finansowania przez Fundusz	42
Działanie 2.1.2 Ustalenie zasad uzgadniania wspólnej oferty finansowej	42
Zadanie 2.2 Współpraca w zakresie zapewnienia płynności finansowej Funduszu	42
Działanie 2.2.1 Współpraca przy opiniowaniu aktów prawnych	42
Działanie 2.2.2 Zaprojektowanie wspólnego systemu oceny efektywności wydatkowania środków	43
Działanie 2.2.3 Budowanie współpracy z innymi instytucjami finansującymi zadania z zakresu ochrony środowiska	43
IV.3.3 Perspektywa Procesy wewnętrzne	43
Zadanie.3.1 Ustalenie linii demarkacyjnej	43
Działanie 3.1.1 Ustalenie zasad elastycznego budowania i aktualizowania linii demarkacyjnych	43
Działanie 3.1.2 Wdrożenie linii demarkacyjnych	44

Zadanie 3.2 Poprawa komunikacji i wymiany informacji w ramach zbieranych danych o przedsięwzięciach	44
Działanie 3.2.1 Uzgodnienie wybranych słowników do stosowania w systemach gromadzenia danych..	44
Działanie 3.2.2 Uporządkowanie sprawozdawczości pomiędzy funduszami w zakresie jej informatyzacji	44
IV.4.4 Perspektywa Rozwój	44
Zadanie 4.1 Rozwój w kierunku podnoszenia kompetencji Funduszu	45
Działanie 4.1.1 Budowa wizerunku Funduszu jako centrum kompetencyjnego.....	45
Działanie 4.1.2 Rozwój projektu Doradztwa Energetycznego.....	45
Zadanie 4.2 Wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych	45
Działanie 4.2.1 Zmiana warunków pracy	45
Działanie 4.2.2 Budowa efektywnego systemu informatycznego	46
V. System wdrażania Strategii działania	46
V.1 Struktura wdrażania.....	46
V.2 System monitoringu.....	46
V.3 Plan komunikacji	46
VI. Analiza Ryzyka	47
VII. Spis rysunków, tabel i użytych skrótów	50

I. Streszczenie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest samodzielną instytucją finansową posiadającą osobowość prawną oraz jednym z 16 funduszy we wspólnym systemie krajowego systemu finansowania ochrony środowiska. Od ponad 30 lat Fundusz wspiera zadania służące poprawie bądź ochronie stanu środowiska naturalnego. Posiadane doświadczenie w finansowaniu różnego rodzaju przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska gwarantuje, że środki finansowe wydatkowane są w sposób efektywny i rzetelny. Fundusz w sposób oczywisty jest aktywnym podmiotem na obszarze działania województwa dolnośląskiego, który niejednokrotnie pełni rolę inicjatora działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego. Realizacja zadań finansowanych przez Fundusz jest spójna z dokumentami strategicznymi, wynikającymi z regionalnej polityki w zakresie ochrony środowiska, określonych w programach ochrony środowiska, planach gospodarki odpadami i innych dokumentach o charakterze programowym.

Jako aktywny uczestnik krajowego systemu finansowania działań proekologicznych, Fundusz daje gwarancję stabilnego, i sprawnie funkcjonującego bilansowania środków na realizację inwestycji spełniających kryteria służące ochronie środowiska. Gwarancją prawidłowego procesu finansowania jest także wysoko wykwalifikowana kadra pracownicza, która posiada wieloletnie doświadczenie.

Odbiorcami usług, środków finansowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu są podmioty, które mają w zamiarze realizację przedsięwzięcia służącego poprawie stanu środowiska naturalnego. Fundusz dokłada wszelkich starań, aby korzyści dla środowiska naturalnego stanowiły priorytet w wydatkowaniu środków.

Wypracowane przez ostatnie 30 lat doświadczenie, sprawiło, że Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zyskał status wiarygodnego partnera w kształtowaniu polityki ekologicznej na terenie województwa dolnośląskiego. Dowodem na to jest pozytywny odbiór funduszu wśród różnorodnych beneficjentów.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska naturalnego, niezbędne jest ciągłe podejmowanie nowych działań w zakresie jego poprawy. Obecnie sporządzona „Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2025 – 2028” wyznacza kierunki, zakres, formy, a także skalę działalności Funduszu służącą finansowemu wspieraniu przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie dolnośląskim. Zapisane w Strategii kierunki są zgodne z polityką ekologiczną państwa, a także wyznaczonych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego, regionalnych kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego oraz regionalnej polityki ekologicznej.

Przystępując do sporządzania nowej „Strategii działania.....” Fundusz zaprosił odbiorców środków finansowych do wyrażenia opinii na temat systemu finansowania działań w zakresie ochrony środowiska. Na przełomie czerwca – sierpnia 2024 roku przeprowadzona została ankietyzacja beneficjentów środków finansowych Funduszu. Zdefiniowano 6 głównych odbiorców ankiet tj.:

- jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, urząd marszałkowski)
- przedsiębiorcy (miko, mały, średni, duży),
- organizacje pozarządowe (NGO),
- jednostki naukowe (szkoły wyższe, jednostki badawcze),
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
- instytucje rządowe.

Głównym celem przeprowadzenia badania było uzyskanie informacji na temat:

- korzystania z zewnętrznych środków finansowych na zadania związane z ochroną środowiska,
- informacji uzupełniających, mających na celu doprecyzowanie oczekiwań pod kątem zapotrzebowania na środki zewnętrzne służące poprawie jakości środowiska naturalnego, jak również wyrażenia własnych opinii, spostrzeżeń np. w temacie funkcjonowania WFOŚiGW we Wrocławiu.

W celu pogłębienia tematów wrażliwych pojawiających się w nadesłanych ankietach, zorganizowano szereg spotkań bezpośrednich z organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego, przedstawicielami inicjatyw klastrowych.

Zebrane informacje, stanowił podstawę do wyznaczenia kierunków działania Funduszu na najbliższe 4 lata.

Art. 400h ust. 4 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska¹ zobowiązuje Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu do uchwalenia, raz na cztery lata, Strategii działania Funduszu, wynikającej ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz z uwarunkowań regionalnych, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tymi strategiami.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie „Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025 – 2028” i uwzględnia jej zapisy w zakresie inicjatyw podejmowanych wspólnie przez Fundusze w ramach funkcjonowania systemu finansowania ochrony środowiska, a także bierze pod uwagę przyjęte założenia.

II. Uwarunkowania

II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii

Podstawa prawna

Podstawę prawną sporządzenia Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2025–2028 określa art. 400h ust. 4 pkt 1 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, który nakłada na Radę Nadzorczą Funduszu obowiązek przyjęcia w formie uchwały raz na cztery lata strategii działania funduszu do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty strategią. Założenia przyjęte w Strategii są spójne z przyjętymi celami i kierunkami rozwoju wskazanymi we „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025–2028”. Dodatkowo Strategia w swoim kształcie opiera się na dokumentach strategicznych, ważnych ze względu na politykę regionalną województwa dolnośląskiego.

Powiązanie ze Wspólną Strategią działania

Działanie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oparte jest na wspólnej korelacji z działaniami Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dokumentem wyznaczającym wspólne kierunki działania obu instytucji w obszarze poprawy stanu środowiska i zrównoważonego gospodarowania jego zasobami jest Wspólna Strategia działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028, przyjęta przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w czerwcu 2024 roku. Dokument nakreśla ogólne kierunki działania Narodowego i wojewódzkich

¹ Tekst jednolity – Dz.U. z 2024r., poz. 54

funduszy, definiując jednocześnie obszary koniecznej współpracy, pozostawiając do samodzielnej decyzji Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy pozostałe obszary ich działalności.

Wspólna Strategia pełni trzy główne zadania:

- tworzy wspólną podstawę, z której będą wynikały strategie działania poszczególnych funduszy,
- określa możliwe obszary współpracy,
- buduje spójny system przez uregulowanie obszaru współpracy funduszy, który wykracza poza ich odrębne strategie.

Wspólna Strategia działania ma na celu optymalizację współpracy między Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) a 16 wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszu

WFOŚiGW we Wrocławiu jako samorządowa osoba prawna, współdziałając z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz pozostałymi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej tworzy krajowy system finansowania przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska naturalnego. System ten opiera się na wspólnych kierunkach działania:

- stworzenie wspólnej podstawy, z której będą wynikały strategie działania poszczególnych funduszy;
- określenie możliwych obszarów współpracy;
- zbudowanie spójnego systemu przez uregulowanie obszaru współpracy funduszy, który wykracza poza ich odrębne strategie.

Wojewódzki Fundusz jest jednym z 16 funduszy regionalnych, który na przełomie blisko 30 lat kształtuje w sposób ciągły ofertę finansowania przedsięwzięć proekologicznych na terenie województwa dolnośląskiego. Działania polegające na poprawie stanu środowiska naturalnego w większości przypadków nie są przedsięwzięciami skupiającymi się na korzyściach materialnych, dlatego też oferta na realizację tego typu zadań musi być atrakcyjna finansowo aby móc zainteresować beneficjentów. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom Fundusz posiada szeroką gamę produktów, zaczynając od niskoprocentowanych pożyczek charakteryzujących się korzystnym okresem spłaty, brakiem prowizji, możliwością częściowego umorzenia, a kończąc na wsparciu dotacyjnym. Podejście do aspektów związanych z poprawą, a niejednokrotnie ochroną środowiska naturalnego wymaga od Funduszu indywidualnego podejścia do potrzeb beneficjentów tj. kreowania kierunków finansowania ze szczególnym uwzględnieniem instrumentów wsparcia.

Oferta WFOŚiGW we Wrocławiu ma odzwierciedlać aktualne zapotrzebowanie na środki oraz być nakierowana na konkretne działania/obszary. Przystępując do sporządzania Strategii działania na lata 2025 - 2028 Fundusz podjął próbę zdiagnozowania obszarów problematycznych ze względu na stan jakości środowiska naturalnego. Na przełomie czerwca – sierpnia 2024 roku przeprowadzona została szeroko pojęta ankietyzacja beneficjentów środków finansowych Funduszu. Zdefiniowane 6 głównych odbiorców ankiet tj.:

- jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, urząd marszałkowski),
- przedsiębiorcy (miko, mały, średni, duży),
- organizacje pozarządowe (NGO),
- jednostki naukowe (szkoły wyższe, jednostki badawcze),
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
- instytucje rządowe.

Badanie przeprowadzono metodą ankietyzacji internetowej za pomocą ogólnie dostępnego formularza GOOGLE. Link do elektronicznej ankiety był dostępny na stronie Funduszu (wfosisgw.wroc.pl), dodatkowo w celu zwiększenia zasięgu ankietyzacji, informacja o przeprowadzonym badaniu została bezpośrednio wysłana na adresy poczty elektronicznej.

Głównym celem przeprowadzenia badania było uzyskanie informacji na temat:

- korzystania z zewnętrznych środków finansowych na zadania związane z ochroną środowiska,

- informacji uzupełniających, mających na celu doprecyzowanie oczekiwań pod kątem zapotrzebowania na środki zewnętrzne służące poprawie jakości środowiska naturalnego, jak również wyrażenia własnych opinii i spostrzeżeń np. w temacie funkcjonowania WFOŚiGW we Wrocławiu.

W celu pogłębienia tematów problematycznych pojawiających się w nadesłanych ankietach, zorganizowanych zostało szereg spotkań bezpośrednich z organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego, przedstawicielami inicjatyw klastrowych.

Przeprowadzona w ten sposób szczegółowa analiza tematów wrażliwych wraz z określeniem niezbędnych środków finansowych na ich realizację pozwoliła w sposób jednoznaczny określić obszary kluczowe, które wymagają szczególnego zainteresowania WFOŚiGW we Wrocławiu jako instytucji odpowiedzialnej i w części kształtującej stan środowiska naturalnego na obszarze województwa dolnośląskiego.

Do obszarów wskazanych i wymagających zaangażowania znacznych środków finansowych zaliczyć należy gospodarkę wodno – kanalizacyjną, w dalszej kolejności aspekty związane z trwającą transformacją energetyczną, poprawą jakości powietrza, gospodarką o obiegu zamkniętym, ochroną różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Przeprowadzone działania w celu zdiagnozowania potrzeb finansowych na ochronę stanu środowiska naturalnego mają na celu kierowanie się zasadą wydatkowania środków w sposób skuteczny i efektywny. Uzupełnieniem podjętych działań będzie nakierowanie polityki Funduszu tak, by dysponować ofertą konkurencyjną wobec innych proponowanych produktów na rynku oraz by charakteryzowała się komplementarnością. Oferowane produkty powinny w sposób oczywisty stanowić synergię i wspomaganie działań między Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu a Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Realizacja zadań w każdym z obszarów nie jest możliwa tylko i wyłącznie przy pomocy środków będących w gestii WFOŚiGW we Wrocławiu. Niezbędne będzie finansowanie lub współfinansowanie zewnętrzne, dające gwarancję realizacji zadań kluczowych i niezbędnych pod kątem poprawy stanu środowiska naturalnego. Aby zwiększyć efektywność działań konieczne jest nawiązanie współpracy z innymi podmiotami finansującymi tego rodzaju przedsięwzięcia.

Bank Ochrony Środowiska S.A. będąc instytucją realizującą działania proekologiczne jest wieloletnim partnerem WFOŚiGW we Wrocławiu we współfinansowaniu zadań. Współpraca Funduszu powinna być kontynuowana, nie tylko w zakresie dopłat do niskoprocentowanych pożyczek oferowanych przez BOŚ S.A.

Krajowym moderatorem inwestycji w zakresie poprawy efektywności energetycznej jest Bank Gospodarstwa Krajowego, którego oferta wynika z polityki ekologicznej państwa. Poszerzenie współpracy Funduszu w sposób znaczący może usprawnić wydatkowanie środków na tego typu zadania. Posiadane zaplecze kadrowe oraz doświadczenie w realizacji inwestycji w obszarze ochrony środowiska z całą pewnością byłoby wartością dodaną we współpracy przy tworzeniu wspólnej polityki ekologicznej obu instytucji.

Obszarem wymagającym dużych nakładów finansowych jest poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych. Instytucją posiadającą odpowiednie zasoby w tym obszarze jest Europejski Bank Inwestycyjny, choćby poprzez inicjatywę ELENA. Współpraca Funduszu we Wrocławiu z EBI gwarantuje realizację zadań proekologicznych w obszarach wymagających niezbędnych działań. Doświadczenie i znajomość specyfiki obszaru jest w tym przypadku wartością dodaną dla ewentualnej współpracy.

W sposób oczywisty kreuje się rola WFOŚiGW we Wrocławiu jako operatora wielu proekologicznych działań, dlatego też Fundusz powinien podjąć wszelkie inicjatywy zmierzające do rozwoju współpracy w z podmiotami zaangażowanymi w ochronę środowiska.

II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest dokumentem, który w swoim założeniu ma wyznaczać kierunki działań wynikające z dynamicznego rozwoju regionu. W dokumencie uwzględnione zostały także aspekty związane z polityką Unii Europejskiej, rządu oraz samorządu województwa dolnośląskiego odnoszące się do problematyki adaptacji do zmian klimatu i wynikającej z tego trwającej transformacji

energetycznej. Szczególnego znaczenia nabiera wdrażanie tzw. Zielonego Ładu oraz wynikająca z niego transformacja energetyczna Polski.

Realizacja tych problemów możliwa jest w synergii z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie:

1. Europejskim:

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego i zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1060
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie)
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013.
- dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszy powietrza dla Europy (CAFE)

2. Krajowym:

- Polityka ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.
- Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (SZRWRiR 2030)
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. (SRT2030)
- Projekt aktualizacji Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
- Krajowy Program Ograniczania Zanieczyszczeń Powietrza (KPOZP) - aktualizacja
- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2028 (KPGO2028)
- Strategia dla ciepłownictwa do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Narodowy Program Mieszkaniowy (NPM) z perspektywą do 2030 r.
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020z perspektywą do roku 2030
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
- Polityka Surowcowa Polski 2050.

3. Regionalnym:

- Uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego NR XLVII/939/22 z dnia 14 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029
- Uchwała nr LVII/1201/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 13 lipca 2023 r. w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu
- Uchwała Nr XLI/1405/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Wrocław ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
- Uchwała Nr XLI/1406/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze uzdrowisk w województwie dolnośląskim ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

- Uchwała Nr XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30.11.2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
- Uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Nr XLIX/681/05 z dnia 16.12.2005 r. w sprawie przyjęcia Programu edukacji ekologicznej dla Dolnego Śląska.
- Plan działań w zakresie neutralności klimatycznej w województwie dolnośląskim
-
- Strategia energetyczna dolnego śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego
- Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego 2030

II.4 Diagnoza stanu środowiska i sytuacji gospodarczej w województwie

Stan środowiska w województwie dolnośląskim jest złożony, obejmując pozytywne aspekty, jak i poważne wyzwania. Region ten wyróżnia się bogatą bioróżnorodnością oraz wieloma obszarami chronionymi, takimi jak parki narodowe, parki krajobrazowe i obszary Natura 2000. Wynika to z usytuowania na jego obszarze kilku krain geograficznych, znacznie się od siebie różniących: Niziny Śląsko-Łużyckiej (na północnym zachodzie), Nizin Środkowopolskich (na północnym wschodzie), Pogórza Zachodniosudeckiego, Przedgórze Sudeckiego i Sudetów na południu. Mimo swych atutów, Dolny Śląsk boryka się z problemem zanieczyszczenia powietrza, szczególnie w miastach. Smog i arsen stanowią zagrożenie dla zdrowia mieszkańców.

Kwestia wody w regionie również wymaga szczególnej uwagi, zwłaszcza w odniesieniu do jej jakości i dostępności. Wiele rzek i zbiorników wodnych zmagają się z zanieczyszczeniami, co negatywnie wpływa na ekosystemy oraz zdrowie lokalnej ludności. Dodatkowo, problemem są odpady, w tym nielegalne składowiska, które wciąż stanowią zagrożenie dla środowiska.

Osobnym problemem jest retencja, zapobiegająca zarówno suszy jak i powodziom, która w dużej mierze opiera się na przedwojennej infrastrukturze, która wymaga modernizacji.

Jest to region bogaty w surowce mineralne. Wydobywane tutaj rudy miedzi obfitują w srebro, nikiel, kobalt i złoto. Do występujących tu zasobów naturalnych należy również gaz ziemny, węgiel kamienny, brunatny i kruszywa skalne.

Usytuowane na terenie województwa dolnośląskiego zakłady uciążliwe dla środowiska naturalnego stanowią prawie 10% ogólnej liczby takich zakładów w kraju. Na obszarze pogranicza polsko-niemieckiego i polsko-czeskiego występuje ponadto znaczne skupienie przedsiębiorstw związanych z przemysłem wydobywczym i energetycznym. Należą do nich m.in.:

- PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrowni Turów S.A. w Bogatyni,
- Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich „Kogeneracja” S.A.,
- KGHM „Polska Miedź” S.A.,
- Wałbrzyskie Zakłady Koksownicze „Victoria” S.A.

Województwo dolnośląskie zajmuje obszar 19 947 km². Liczba ludności na koniec 2023 r. w regionie wynosiła 2 879 300 osób, natomiast gęstość zaludnienia wynosi 144,3 osób na 1 km². W regionie znajduje się gęsta sieć komunikacyjna, zarówno kolejowa jak i drogowa.

Wszystkie te aspekty mają bezpośredni wpływ na stan środowiska naturalnego. Wszelkie działania mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego powodują, iż na przełomie ostatnich lat obserwuje się pozytywne zmiany w stanie środowiska, które są niezwykle istotne z punktu widzenia poprawy warunków życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności (w tym inwestycyjnej) Dolnego Śląska oraz możliwości realizacji założeń Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego.

Monitoring stanu środowiska naturalnego prowadzony jest w ramach Państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 425). Od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Na terenie województwa dolnośląskiego monitoring prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, będący w strukturze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Badania prowadzone są w zakresie: powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, hałasu komunikacyjnego oraz poziomów pól elektromagnetycznych. Przedstawione poniżej informacje oraz dane liczbowe pochodzą z następujących opracowań końcowych:

- Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2023 – GIOŚ, RWMŚ we Wrocławiu
- Pięcioletnia ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za lata 2019-2023 – GIOŚ, RWMŚ we Wrocławiu
- Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa dolnośląskiego w roku 2020 – GIOŚ, RWMŚ we Wrocławiu
- Badania poziomów pól elektromagnetycznych w wybranych punktach pomiarowych na terenie województwa dolnośląskiego w roku 2020 – GIOŚ, RWMŚ we Wrocławiu
- Badania monitoringowe gleb w województwie dolnośląskim w 2021 roku – GIOŚ, RWMŚ we Wrocławiu
- Ocena jakości wód podziemnych na podstawie wyników regionalnego monitoringu wód podziemnych uzyskanych w 2023 roku z terenu województwa dolnośląskiego – GIOŚ, RWMŚ we Wrocławiu
- Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2018 – WIOŚ we Wrocławiu

II.4.1 Jakość powietrza

Oceny jakości powietrza wykonywane są na terenie województwa dolnośląskiego w odniesieniu do czterech stref - Aglomeracja Wrocławska, miasto Wałbrzych, miasto Legnica oraz pozostały obszar województwa, czyli strefa dolnośląska. Klasyfikowanie stref odbywa się według następujących kryteriów: poziom dopuszczalny substancji, poziom docelowy, poziom celu długoterminowego, a wartości kryteriów przyporządkowujące strefy do poszczególnych klas zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 24.08.2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (tekst jednolity Dz. U. 2021r., poz. 845). Klasa A dla strefy oznacza brak przekroczeń ww. poziomów dla określonych substancji.

Monitoring jakości powietrza realizowany jest na 27 stacjach pomiarowych oraz przy pomocy 3 stacji mobilnych GIOŚ we Wrocławiu. Uwzględniona jest również 1 stacja pomiarowa IMGW zlokalizowana na Śnieżce. Metody uzupełniające w stosunku do pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza stanowią: matematyczne modelowanie transportu i przemian substancji w powietrzu oraz metoda tzw. obiektywnego szacowania.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie dolnośląskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego tzw. "niska emisja", emisja komunikacyjna oraz emisja z działalności przemysłowej. Znaczący udział w stężeniach substancji na obszarze województwa mają również zanieczyszczenia napływające z pozostałego obszaru Polski, jak i z zagranicy.

W tabeli 1. przedstawiono zestawienie wyników oceny dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem ochrony zdrowia ludzi w roku 2019 dla województwa dolnośląskiego.

Tabela 1. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C).

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb (PM10)	AS (PM10)	Cd (PM10)	Ni (PM10)	Bp (PM10)	PM2,5
PL0201	Aglomeracja Wrocławska	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
PL0202	Miasto Legnica	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A
PL0203	Miasto Wałbrzych	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A
PL0204	Strefa dolnośląska	A	A	A	A	C	C	A	C	A	A	C	A

Źródło: opracowanie własne

Poprawa jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego realizowana jest m.in. poprzez przyjętą przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego w dniu 13 lipca 2023 r. Uchwały nr LVII/1201/23 w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu.

W celu eliminacji niskiej emisji na terenie województwa Sejmik Województwa Dolnośląskiego w dniu 30 listopada 2017 roku przyjął tzw. uchwały antysmogowe eliminujące eksploatacje nieefektywnych źródeł ciepła opalanych paliwami stałymi jak również wprowadzające wymogi co do stosowania określonych rodzajów paliwa tj.:

- Uchwała Nr XLI/1405/17 w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Wrocław ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
- Uchwała Nr XLI/1406/17 w sprawie wprowadzenia na obszarze uzdrowisk w województwie dolnośląskim ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
- Uchwała Nr XLI/1407/17 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Przeprowadzona przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu ankietyzacja uwidoczniła, że największym problemem zgłaszanym głównie przez jednostki samorządu terytorialnego jest „niska emisja” pochodząca z indywidualnych źródeł spalania.

II.4.2 Jakość wód powierzchniowych

Województwo dolnośląskie jest jednym z najuboższych w zasoby wodne regionów kraju, wody powierzchniowe zajmują niewielki odsetek jego powierzchni. Niemal całe województwo leży w dorzeczu Odry.

Do najistotniejszych presji, jakie oddziałują na środowisko wodne, należy pobór wód oraz wprowadzanie do wód zanieczyszczeń.

Obok budowy nowych czy modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków prowadzona jest równolegle rozbudowa sieci kanalizacyjnych. O ile na terenie miast prawie cała ludność objęta jest zbiorowymi systemami odprowadzania ścieków, to sanitacja terenów wiejskich w dalszym ciągu pozostaje niewystarczająca. Duży wpływ na taki stan rzeczy ma dość intensywna rozbudowa poszczególnych miejscowości, ich znaczne rozproszenie co powoduje, że większość inwestycji w zbiorcze systemy wodno – kanalizacyjne staje się nieopłacalna. Jednostki samorządu terytorialnego próbują przeciwdziałać tego typu sytuacją poprzez np. dofinansowania do przydomowych oczyszczalni ścieków. Coraz częściej pojawiają się systemy oparte o tzw. oczyszczalnie kontenerowe, które są rozwiązaniem dla terenów mniej rozproszonych.

W Ramowej Dyrektywie Wodnej i w przyjętym na jej następstwie prawodawstwie wydzielona została jednolita część wód powierzchniowych (jcwp) jako oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak np.: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał. Badania monitoringowe prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska mają na celu określenie stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Stan ten określa się jako gorszy z dwóch elementów: stanu (jcwp naturalne)/potencjału ekologicznego (jcwp silnie zmienione i sztuczne) i stanu chemicznego poprzez porównanie wartości miarodajnych uzyskanych z badań monitoringowych do wartości normatywnych określonych rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji

stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2021r., poz. 1475).

Badania realizowane w ramach PMS na wodach powierzchniowych prowadzi się w dwóch podstawowych sieciach:

- monitoringu diagnostycznego, w ramach którego badanych jest kilka parametrów biologicznych (stosownie do typu rzeki), wszystkie określone w cyt. Rozporządzeniu parametry fizykochemiczne, 33 substancje priorytetowe oraz 8 substancji zanieczyszczających,
- monitoringu operacyjnego, służącego do oceny skuteczności wprowadzonych programów naprawczych, gdzie badany jest co najmniej jeden parametr biologiczny oraz wybrane parametry fizykochemiczne, odniesione do rodzaju działań naprawczych i oddziaływujących na rzekę presji.

Na terenie województwa dolnośląskiego mierzymy się z narastającym problemem niedoboru wody pitnej. Temat ten szczególnie jest dotkliwy na obszarach górskich, gdzie mamy niezadawalająco rozwiniętą retencję wód powierzchniowych. Coraz więcej samorządów odczuwa problemy związane z wydajnością istniejących ujęć wód.

Ogromnym problemem na przełomie lat 2022 – 2024 jest duże zasolenie dopływów rzek, przede wszystkim rzeki Odry. Prowadzi to do zakwitów tzw. złotych alg, które powodują obumieranie fauny i flory w jej biegu. Sytuacja wymaga ogromnych nakładów finansowych i zaangażowania wielu instytucji rządowych i samorządowych. Znaczenie dorzeczy i samej rzeki Odry jako ważnego ekosystemu województwa dolnośląskiego jest nie do przecenienia.

II.4.3 Jakość wód podziemnych

W ramach monitoringu diagnostycznego na terenie województwa dolnośląskiego badania wód podziemnych prowadzone były w 152 punktach kontrolno-pomiarowych na obszarze jednolitych części wód podziemnych. Jednolite części wód podziemnych są jednostkami hydrogeologicznymi wyodrębnionymi na podstawie kryterium hydrodynamicznego, uwzględniającego system krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego.

Ocena wyników badań monitoringu diagnostycznego prowadzonego przez RWMS we Wrocławiu dokonana według podziału na jednolite części wód podziemnych wykazała, że 94% badanych wód zaliczono do wód o dobrym stanie chemicznym (klasy I-III). Wody o słabym stanie chemicznym (klasy IV-V) stanowiły 6%.

Ocena wyników badań monitoringu diagnostycznego prowadzonego przez PIG PIB w Warszawie dokonana według podziału na jednolite części wód podziemnych wykazała, że w 2019 roku 73% badanych wód zaliczono do wód o dobrym stanie chemicznym (klasy I-III), wody o słabym stanie chemicznym (klasy IV-V) stanowiły 27%.

II.4.4 Jakość gleb

W 2021 roku badania monitoringowe gleb na terenie województwa dolnośląskiego prowadzono w 97 punktach wokół 16 obiektów na obszarach uprzemysłowionych i narażonych na oddziaływanie punktowych źródeł zanieczyszczeń. Wytypowane obiekty do badań zlokalizowano na obszarach: Natura 2000, wokół zakładów przemysłowych, w tym szczególnie tych które emitują węglowodory, arsen, wokół składowisk odpadów, wzdłuż tras komunikacyjnych lub na terenach o podwyższonych wartościach związków azotu lub metali ciężkich na obszarach działalności rolniczej.

Badania gleb wykazały że na terenach objętych badaniami przekroczenie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich wystąpiło w pojedynczych próbkach gleb, na terenach uprzemysłowionych występuje przekroczenie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich i pojedynczych WWA, a w szczególności benzo(a)pirenu, na Obszarach Natura 2000, wzdłuż tras komunikacyjnych oraz na terenach wokół składowisk odpadów występuje przekroczenie dopuszczalnych zawartości benzo(a)pirenu.

Na terenach użytkowanych rolniczo nie występuje przekroczenie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich, z wyjątkiem z wyjątkiem niektórych terenów nawożonych osadami ściekowymi. Stwierdzona zawartość azotu mineralnego i makroelementów zależy od nawożenia, rodzaju upraw i kategorii ciężkości gleby.

Przekroczenie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich w glebach w 2021 roku na terenach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami związane jest z emisją przemysłową.

Duża część samorządów boryka się z coraz większym problemem wynikającym z coraz częściej pojawiającymi się dzikimi wysypiskami odpadów innych niż niebezpieczne jak również i niebezpiecznymi. Na terenie województwa w rejonie legnickim zlokalizowane są duże składowiska odpadów niebezpiecznych, które ze względu na gromadzone tam substancje wymagają pilnego unieszkodliwienia. Niestety ze względu na nakłady finansowe niezbędne do realizacji konieczne jest pozyskanie środków zewnętrznych.

II.4.5 Stan klimatu akustycznego w wybranych obszarach województwa

Dynamiczny rozwój województwa dolnośląskiego jest powodem zmian klimatu akustycznego na wybranych obszarach województwa. Głównymi źródłami emisji hałasu do środowiska są głównie drogi i linie kolejowe. Przeprowadzone pomiary akustyczne w sąsiedztwie wskazanych szlaków komunikacyjnych wykazały, iż przekroczone są poziomy dopuszczalne emisji hałasu do środowiska w porze nocnej i dziennej.

II.4.6 Promieniowanie elektromagnetyczne

Rozwój województwa dolnośląskiego wiąże się z kolejnym aspektem oddziaływania na środowisko. Rozwój infrastruktury transportowo – łącznościowej doprowadził do powstania znacznej liczby źródeł pola elektromagnetycznego (PEM) m.in. stacje bazowe i telefony komórkowe, stacje radiowe i telewizyjne, systemy radarowe. Szczególnie rozwój telekomunikacji bezprzewodowej, nabierający w ostatnich latach znacznego tempa, spowodował znaczny wzrost liczby sztucznych źródeł emisji PEM do środowiska. Oprócz radiokomunikacji istotnym z punktu widzenia środowiska sztucznym źródłem promieniowania PEM są przesyłowe linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia. Województwo śląskie charakteryzuje się największą w kraju gęstością sieci elektroenergetycznych linii przesyłowych o napięciach od 110 kV do 400 kV.

Pomimo tak dynamicznego wzrostu liczby źródeł promieniowania elektromagnetycznego nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w ramach prowadzonego monitoringu środowiska.

II.4.7 Różnorodność biologiczna

Wskaźnik zalesienia województwa dolnośląskiego w 2021 r. wynosił 29,9% i przekracza wskaźnik krajowy wynoszący 29,6%.

W celu zachowania najcenniejszych walorów środowiska i zapobiegania jego degradacji, na terenie województwa jest tworzony regionalny system ochrony przyrody, stanowiący część systemu krajowego i obejmujący wszystkie formy ochrony prawnej, wymienione w ustawie o ochronie przyrody. Obecnie ochronie podlega 18,6% powierzchni województwa (docelowo ok. 35 – 40%).

Na terenie Dolnego Śląska znajdują się dwa parki narodowe, 67 rezerwatów przyrody, 12 parków krajobrazowych, 18 obszarów chronionego krajobrazu oraz 100 obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natury 2000.

Pomimo faktu, iż obszary chronione w większości przypadków kojarzone są jako ograniczające możliwości rozwoju, samorządy coraz częściej widzą konieczność ich tworzenia, postrzegając to jako szansę na rozwój turystyczny regionu. Nie bez znaczenia jest fakt, że inicjatywa kreowania takich obszarów wychodzi niejednokrotnie ze strony społeczności lokalnej.

II.4.8 Nadzwyczajne zagrożenia

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska można podzielić na:

- zagrożenia naturalne np.: susze, powodzie, erozje gleb, osuwiska, silne wiatry;
- zagrożenia wynikające z działalności człowieka (antropogeniczne):
 - pożary,
 - spowodowane przez awarie przemysłowe,
 - spowodowane toksycznymi środkami przemysłowymi,
 - spowodowane transportem materiałów niebezpiecznych.

Trwające zmiany w klimacie powodują, że szereg z wymienionych zagrożeń naturalnych przybiera na sile, w szczególności gwałtowne opady atmosferyczne i towarzyszące temu zjawisku porywiste wiatry. Intensywność opadów atmosferycznych nie przekłada się jednak na poziom wód powierzchniowych, powodem jest antropogeniczna działalność człowieka. Betonowanie dużych powierzchni miast powoduje, że wody opadowe nie mając naturalnego środowiska do wsiąkania w grunt generują liczne podtopienia i powodzie. Brak wód powierzchniowych i niski poziom wód podziemnych prowadzi do coraz częstszego występowania susz. Niezbędne będą pilne inwestycje w tym zakresie.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jako instytucja samorządowa staje w obliczu licznych wyzwań związanych z usuwaniem skutków powodzi, która miała miejsce we wrześniu 2024 r. Powódź ta spowodowała powstanie nadzwyczajnego zagrożenia, które objęło znaczną część Dolnego Śląska. W odpowiedzi na te trudności kluczowym zadaniem jest udzielenie pomocy finansowej na działania ratunkowe.

Kolejnym etapem będzie wsparcie inwestycji w odbudowę zniszczonej infrastruktury oraz renaturyzację cieków wodnych. Fundusz planuje również wspierać projekty mające na celu odbudowę ekosystemów, ochronę terenów naturalnych, co przyczyni się do zwiększenia ich odporności na przyszłe klęski żywiołowe.

W „Strategii działania..” WFOŚiGW we Wrocławiu uwzględnione zostanie zarządzanie środkami finansowymi co zapewni szybkie i skuteczne wsparcie dla poszkodowanych, przy jednoczesnym monitorowaniu efektywności podejmowanych działań.

Istotne będzie zaangażowanie organizacji pozarządowych, gdyż procesy planowania i realizacji projektów wymagają zintegrowanego podejścia oraz współpracy z wieloma instytucjami. Tylko w ten sposób możliwe będzie szybkie usunięcie skutków powodzi oraz skuteczne zminimalizowanie ich wpływu, a także zwiększenie odporności regionu na przyszłe zagrożenia.

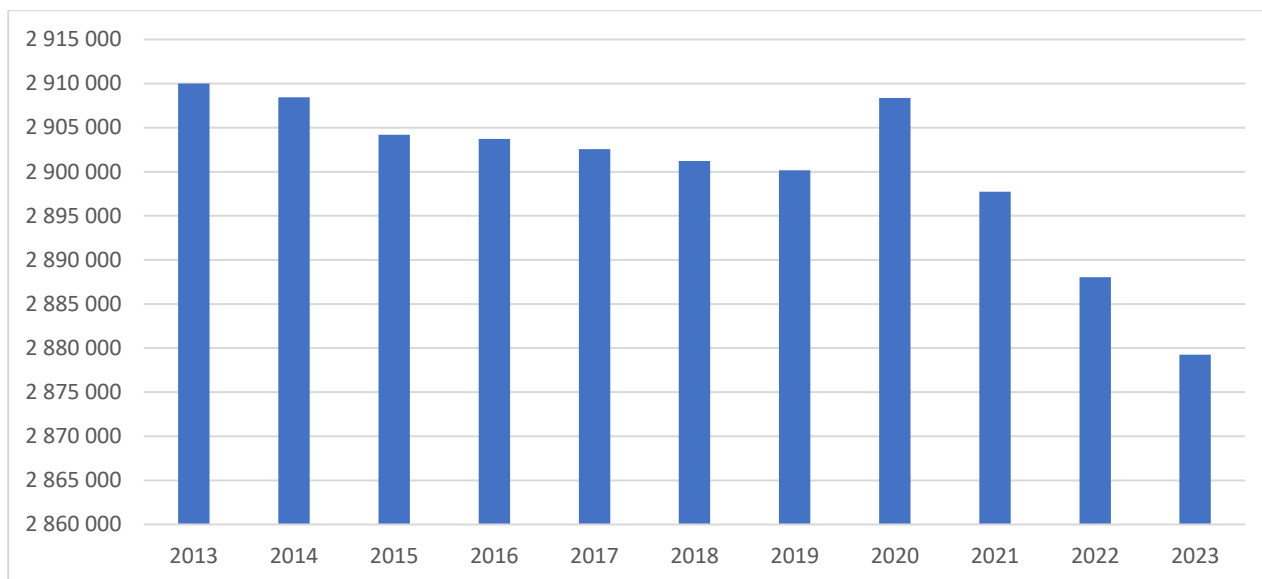
II.4.9 Sytuacja społeczno - gospodarcza

Województwo dolnośląskie podzielone jest na 26 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 169 gmin, wśród których jest 35 gmin miejskich, 76 wiejskich i 58 gmin miejsko - wiejskich.

Województwo zajmuje obszar stanowiący 6,4% powierzchni całego kraju. Województwo zajmuje drugie miejsce w kraju pod względem urbanizacji - wskaźnik urbanizacji województwa wynosi 71%.

Procesy demograficzne w województwie są zbieżne do tendencji w całym kraju, liczba mieszkańców województwa ma tendencję spadkową (wykres 1.). W ciągu 10 lat zmniejszyła się o 0,55%. Wskaźnik przyrostu naturalnego plasuje się na poziomie -1,5‰. W ostatnich latach najliczniejszą grupą wiekową była ludność w wieku produkcyjnym 15-64 lata – około 60% populacji.

Tabela 2. Liczba mieszkańców województwa dolnośląskiego.

Źródło : Opracowanie własne.

Wzrost liczby ludności widoczny jest w gminach położonych przy największych ośrodkach miejskich, zwłaszcza Wrocławia i świadczy o postępującym procesie suburbanizacji. Zmniejszenie liczby ludności nadal postępuje w południowej części województwa – w obszarach górskich i podgórskich.

Wskaźnik bezrobocia w województwie na koniec 2023. r. wyniósł 4,5 % i w stosunku do roku poprzedniego wzrost w porównaniu do roku poprzedniego. Łączna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w tym okresie to 54,3 tys. osób. Najniższym bezrobociem charakteryzowały się miasto Wrocław i gminy powiatów oleśnickiego, trzebnickiego i wrocławskiego.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw na koniec 2023r. wyniosło 496,8 tys. Osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 8553,38 zł.

Według danych podanych przez GUS na koniec 2023r. r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania wynosiła 1 968.

Ruch turystyczny w koncentruje się w Sudetach i w stolicy Dolnego Śląska – Wrocławiu. Rocznie odwiedza województwo około 4,2 mln turystów (dane za rok 2023). W liczbie wszystkich turystów odwiedzających Polskę stanowi to 12,6%. Szlaki turystyczne oznaczone przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w całym województwie mają łączną długość 6,9 tysięcy km. W województwie dolnośląskim znajduje się najdłuższa sieć turystycznych szlaków górskich w Polsce. Łączna ich długość wynosi 4,7 tys. km (41,7% turystycznych szlaków górskich w Polsce).

II.4.10 Analiza SWOT stanu środowiska

Przeprowadzona przez WFOŚiGW we Wrocławiu analiza stanu środowiska pozwoliła na wyodrębnienie słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, które mogą mieć wpływ na jego stan w przyszłości.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Dolny Śląsk ma zróżnicowane ekosystemy, w tym góry, lasy i rzeki co sprzyja bioróżnorodności; Istnieje wiele obszarów chronionych dostępnych dla mieszkańców; Wzrastająca liczba ludności korzystającej z systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków; 	<ul style="list-style-type: none"> Intensywna działalność przemysłowa oraz urbanizacja prowadzą do degradacji terenów naturalnych, Zły stan techniczny sieci linii przesyłowych średniego i niskiego napięcia; Słabo rozwinięty system gazociągów, szczególnie na terenach wiejskich;

• Dobrej jakości zasoby wód podziemnych; • Korzystne naturalne warunki rozwoju energetyki odnawialnej np. geotermalnej, wiatrowej, solarnej oraz duży potencjał do produkcji biomasy; • Realizacja postanowień uchwały antyśmogowej dla województwa dolnośląskiego; • Mało obszarów zagrożonych osuwiskami powstającymi z przyczyn naturalnych; • Duża liczba małych i rozdrobnionych gospodarstw, sprzyjająca zachowaniu różnorodności biologicznej oraz zrównoważonemu rolnictwu; • zewidencjonowane zakłady stwarzające duże lub zwiększone ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZZR, ZDR); • Budowa dróg wyprowadzających ruch z centrów miast (np. nowe obwodnice miast); • Poparcie społeczne dla efektywnego gospodarowania odpadami; • Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest; • Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców województwa; • W regionie działają różne organizacje pozarządowe promujące ochronę środowiska;	• Brak rozwiniętej infrastruktury do recyklingu i zarządzania odpadami; • Niewystarczająca dostępność do sieci ciepłowniczej; • Duża energochłonność budynków; • Niedostateczna jakość infrastruktury transportu (np. niska jakość stanu technicznego dróg, • Wzrastające natężenie ruchu komunikacyjnego, powodujące min. przekroczenia dopuszczalnych wartości natężenia hałasu przez komunikację samochodową; • Ponadnormatywny poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym; • Systemy ogrzewania indywidualnego oparte na spalaniu paliw w kotłach o niskiej efektywności; • Niedostateczna liczba zbiorników małej i średniej retencji; • Zmniejszenie zasobów wodnych, wpływające na różnorodność biologiczną i zagrożenie ekosystemów wodno-błotnych; • Niezadawalająca jakość i dostępność wód powierzchniowych; • Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym suszy hydrologicznej, rolniczej, deficytu opadów, powodzi, huraganów; • niewystarczająca liczba i stan obiektów ochrony przeciwpowodziowej; • Niekorzystne proporcje sieci wodociągowej do kanalizacyjnej głównie na terenach wiejskich; • Niezadawalający stan terenów zielonych, w tym zabytkowych parków; • Niski udział obszarów objętych ochroną prawną oraz niespójna sieć obszarów chronionych; • Niezrekultywowane nieczynne składowiska odpadów.

SZANSE

ZAGROŻENIA

• Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym w zakresie wykorzystania zasobów geotermalnych; • Tworzenie lokalnych społeczności energetycznych; • Rozwój budownictwa pasywnego i energooszczędnego; • Zwiększenie dostępności systemów zarządzania energią; • Rozwój systemu doradztwa w zakresie efektywności energetycznej i OZE; • Rozwój ekologicznych form transportu zeroemisyjnego oraz niskoemisyjnego, w tym elektromobilności; • Uwzględnienie aspektu ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym; • Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; • Zwiększenie retencji; • Adaptacja do zmian klimatu - ograniczenie skutków zjawisk ekstremalnych, w tym przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi i rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury; • Wdrażanie nowych technologii w celu zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności systemów produkcyjnych, w tym zmierzających do wdrożenia gospodarki o obiegu zamkniętym; • Poprawa skuteczności oczyszczania województwa z azbestu; • Systematyczny wzrost ilości odpadów poddawanych recyklingowi; • Zmniejszenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko m.in. poprzez rekultywację zamkniętych składowisk odpadów;	• Niezrealizowanie zobowiązań nałożonych na Polskę przez Unię Europejską; • Brak możliwości dotrzymania dopuszczalnych parametrów sieci elektroenergetycznych w związku z przyłączaniem dużej liczby mikro i małych instalacji fotowoltaicznych; • Niestabilność przepisów prawnych związanych z realizacją projektów ekologicznych powodujące duże ryzyko inwestycyjne w realizacji przedsięwzięć ekologicznych, w tym innowacji; • Obniżanie się poziomu wód spowodowane zmianami klimatycznymi lub czynnikami antropogenicznymi; • Wzrost częstotliwości występowania katastrof naturalnych, klęsk żywiołowych i poważnych awarii; • Presja gatunków obcych i inwazyjnych; • Nieosiągnięcie wskaźników związanych z odzyskiem i recyklingiem odpadów; • Dzikie wysypiska odpadów; • Przekształcenia litosfery związane z eksploatacją węgla brunatnego, wapieni, piasków formierskich i surowców szklarskich; • Presja urbanizacyjna w obszarach chronionych;

- Dostępność środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej na dalszą poprawę stanu środowiska i infrastrukturę środowiskową, w tym w ramach wspierania regionów przygranicznych
- Współpraca WFOŚiGW we Wrocławiu z NFOŚiGW (realizacja wspólnych programów i udostępnienie środków finansowych);
- Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców;
- Wzmocnienie sprzętowe jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludzi i środowiska;

III. Diagnoza strategiczna

III.1 Potencjał finansowy

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zakłada realizację zadań określonych ustawą z dnia 27.04.2021 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. t.j. z 2024 r.poz. 54 z późn. zm.) i zrównoważonego rozwoju w regionie i kraju z różnych źródeł finansowania. Przychody z działalności jak i wpływy ze spłat pożyczek oraz środki finansowe pochodzące ze współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz innych partnerów finansowych pozwalają na realizację zadań jednak potrzebne są dodatkowe narzędzia.

III.1.1 Stan funduszu

Roczny plan finansowy Funduszu sporządzony jest zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. t.j. z 2023 r. poz. 1991r.), a także przyjęty przez Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu uchwałą nr 141/2023 z dnia 17 listopada 2023r.

Tabela 3: Majątek WFOŚiGW

Majątek WFOŚiGW we Wrocławiu (tys. zł)				
Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028
Majątek WFOŚiGW we Wrocławiu - główne aktywa	824 536	827 046	827 086	827 583

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów planistycznych

III.1.2 Przychody

W oparciu o dane z lat poprzednich, analizy realizacji strategii na lata 2021-2024 oraz dane sprawozdawcze WFOŚiGW we Wrocławiu dokonano prognozy wpływów i przychodów Funduszu w latach 2025-2028.

Tabela 4: Planowane przychody i wpływy w latach 2025-2028

Planowane przychody i wpływy w latach 2025 - 2028 (w tys. zł)						
Lp.	Rodzaj przychodu/wpływu	2025	2026	2027	2028	RAZEM
1	Przychody z działalności:	149 000	150 000	63 000	64 000	426 000
1.1	przychody statutowe (opłaty środowiskowe i kary, nadwyżki)	27 000	27 000	27 000	27 000	108 000
1.2	przychody operacyjne (odsetki od pożyczek, odsetki od lokat, pozostałe przychody)	122 000	123 000	36 000	37 000	318 000
2	Wpływy ze spłat pożyczek	103 154	109 090	113 337	108 892	434 473
OGÓŁEM		401 154	409 090	239 337	236 892	1 286 473

Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy finansowej.

Istotne znaczenie dla wpływów i przychodów Funduszu mają opłaty za korzystanie ze środowiska, nadwyżki oraz spłaty rat pożyczek. Zaplanowane w oparciu dane lat poprzednich i plany niniejszej strategii zawierają prognozowane przychody i wpływy w latach 2025-2028 wyniosą 1 286 473 tys. zł, z czego przychody osiągnane w ramach działalności statutowej Funduszu zaplanowano w kwocie 108 000 tys. zł, co stanowi wzrost w stosunku do poprzedniego okresu.

III.1.3 Koszty

Plany finansowe uwzględniają potrzeby województwa dolnośląskiego w zakresie dofinansowania inwestycji związanych z ochroną środowiska w łącznej wysokości 711 376 tys. zł.

Tabela 5: Planowane koszty i wydatki statutowe Funduszu w latach 2025-2028

Planowane koszty i wydatki statutowe Funduszu w latach 2025 - 2028 (w tys. zł)						
Lp.	Kierunki wydatkowania środków	2025	2026	2027	2028	RAZEM
1	Wyплаты pożyczek	110 000	110 000	110 000	110 000	440 000
2	Wyплаты dotacji, przekazanie środków dla PJB i inne	104 000	104 000	29 000	29 000	266 000
3	Dopłaty do kredytów	100	100	100	100	400
4	Umorzenia	1 089	1 907	1 282	699	4 976
OGÓŁEM		215 189	216 007	140 382	139 799	711 376

Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy finansowej

Fundusz nie uwzględnił potrzeb województwa dolnośląskiego w związku z klęską żywiołową, którą objęta została znaczna część regionu, szczególnie Kotliny Kłodzka i Kotliny Jeleniogórska ze względu na brak wiedzy o całkowitych stratach wynikłych w trakcie powodzi i po powodzi na moment przygotowania „Strategii działania...”. Zakres obszarów dofinansowania na moment jej sporządzania, również nie jest znany i możliwy do zdefiniowania, aż do momentu podsumowania skutków powodzi. Jednakże należy mieć na uwadze konieczność zmodyfikowania przedstawionych w niej wartości po uzyskaniu pełnej wiedzy.

III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska

Racjonalizacja korzystania z zasobów środowiska naturalnego i zwiększenie skuteczności jego ochrony ma ścisły związek ze stworzeniem określonych warunków oraz stymulowaniem działań ochronnych. Zapobieganie degradacji środowiska i przywracanie jego pierwotnego stanu wymaga określonych nakładów finansowych. Finansowanie odbywa się za pomocą różnych instrumentów i mechanizmów finansowych oraz zaangażowania budżetu centralnego, budżetów jednostek samorządów terytorialnych, środków własnych podmiotów gospodarczych, gospodarstw domowych, funduszy, banków oraz zagranicznych środków finansowych.

Finansowanie potrzeb inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska stale rosną i wynikają głównie z konieczności pogodzenia rozwoju gospodarczego z dbałością o przyrodniczy dobrostan.

III.2 Potencjał organizacyjny

Organami Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd. Obsługę organów Funduszu zapewnia Biuro Wojewódzkiego Funduszu. Siedziba Funduszu znajduje się we Wrocławiu przy ulicy Jastrzębiej 24, ponadto wychodząc naprzeciw potrzebom beneficjentów ułatwiono im dostęp do obsługi finansowej i merytorycznej poprzez utworzenie biur w Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu. Zatrudnienie w latach 2021-2024 utrzymuje się na stabilnym poziomie. Fluktuacja załogi utrzymana jest na bardzo niskim poziomie, dzięki temu fundusz dysponuje kadrą z dużym doświadczeniem, kwalifikacjami i umiejętnościami. Dostrzega się potrzebę rozwoju kwalifikacji kadry w obszarze transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego oraz umiejętności zarządczych dla kadry menedżerskiej

III.2.1 Liczba zatrudnionych

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na dzień 31 sierpnia 2024 r. zatrudniał we wszystkich biurach 131 osób, a strukturę zatrudnienia z podziałem na kategorie wiekowe i płeć przedstawia poniższa tabela. Potencjalne zmiany w polityce kadrowej mogą odpowiadać realizacji stawianym przed funduszem wyzwaniom.

Tabela 6 Zatrudnienie WFOŚiGW we Wrocławiu na dzień 31.08.2024 r.

Rok 2023	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Liczba zatrudnionych ogółem	99	32	131
Do 30 lat	5	1	6
Od 30-50 lat	75	14	89
Powyżej 50	19	17	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów kadrowych

III.2.2 Struktura zatrudnienia

Zarząd WFOŚiGW we Wrocławiu w przekonaniu, że największą wartością naszej organizacji jest kapitał ludzki, wspiera rozwój zawodowy pracowników, który ma na celu podnoszenie ich kompetencji zawodowych, efektywności oraz satysfakcji z realizowanych zadań.

Jednym z narzędzi pozwalających rozwijać kapitał ludzki jest przemyślana i skoordynowana polityka szkoleniowa. Celem Polityki Szkoleniowej WFOŚiGW we Wrocławiu jest zapewnienie pracownikom właściwych umiejętności i wiedzy, które pomogą zrealizować założone cele Funduszu, jak również zaspokojenie potrzeb pracowników, które przełożą się na efektywność wykonywanej pracy.

Poprzez szkolenia dążymy do :

- poprawy efektywności pracowników
- rozwoju pracowników
- zwiększenia zaangażowania pracowników
- zwiększenie kreatywności pracowników
- poprawy wizerunku Funduszu

Fundusz realizując politykę szkoleniową łączy potrzebę osiągnięcia założonych celów z potrzebami pracowników oraz dostępnością i efektywnością szkoleń czego przejawem są opracowane i wdrożone *Zasady i warunki podnoszenia kwalifikacji zawodowych i kształcenia ogólnego pracowników WFOŚiGW we Wrocławiu* .

III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2021 - 2024

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2021-2024 została przyjęta uchwałą nr 94/2020 Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 30 września 2020 r.

Zgodnie ze Wspólną Strategią, cel generalny WFOŚiGW we Wrocławiu do 2024 r. był realizowany w ramach pięciu dziedzinowych celów środowiskowych oraz poprzez cele instytucjonalne wynikające z przeprowadzonej analizy SWOT WFOŚiGW we Wrocławiu.

Przyjęto, iż w okresie obowiązywania Strategii środki Funduszu miały być kierowane w pierwszej kolejności na działania w następujących obszarach:

- szeroko rozumiana ochrona atmosfery (w tym odnawialne źródła energii i poprawa efektywności energetycznej),
- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- edukacja ekologiczna.

Wymienione wyżej priorytety wpisywały się w kierunki wskazane we „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024” zwanej dalej Wspólną Strategią. Spójne były również z podstawowymi dokumentami strategicznymi województwa dolnośląskiego.

III.3.1 Podpisane umowy i wielkość dokonanych wypłat

Realizacja strategii na lata 2021–2024 uwarunkowana została wieloma zmiennymi czynnikami, których nie można było przewidzieć na poziomie formułowania jej założeń w roku 2020. Przykładem może być pandemia wirusa COVID-19, która w znacznym stopniu ograniczyła inwestycje w zakresie poprawy jakości stanu środowiska naturalnego, a w drugiej kolejności wymusiła na wielu instytucjach działania niestandardowe.

Wydatki statutowe Funduszu prognozowane w okresie opracowywania Strategii na poziomie 526 000 tys. zł, na dzień 31.08.2024 r. wyniosły 392 052 tys. zł (74,6 % wielkości planowanej). Biorąc pod uwagę czas pozostały do końca okresu objętego strategią (koniec 2024 r.) wydatki statutowe Funduszu nie przekroczą zaplanowanego poziomu 526 000 tys. zł.

Fundusz udziela ze swoich środków dwóch rodzajów pożyczek: pożyczek zasadniczych i pożyczek na zachowanie płynności finansowej. Pożyczki w ostatnim czteroleciu były podstawowym instrumentem wsparcia realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Wielkość wypłaconych pożyczek 272 318 tys. zł, tj. 58,4% wydatków statutowych. Działalność dotacyjna (łącznie z umorzeniami, dopłatami do oprocentowania i kapitału, przekazaniem środków państwowym jednostkom budżetowym i in.) stanowiła nadal znaczący udział w strukturze wydatków Funduszu. Ich procentowy udział

w całości wydatków statutowych na dzień 31.08.2024 r. wyniósł 119 732 tys. zł (41,6 %). Umorzenia pożyczek mają niewielki udział w wypłaconych dotacjach - dochodzi do nich na mocy umów zawartych w poprzednich latach.

Dopłaty do oprocentowania kredytów udzielanych przez banki komercyjne skierowane były do:

- gospodarstw domowych na realizację przydomowych oczyszczalni ścieków, przyłączy wodociągowo-kanalizacyjnych oraz kotłowni ekologicznych – z uwagi na liczebność i rozproszenie klientów ten instrument będzie nadal stosowany,
- podmiotów gospodarczych – dopłaty do kredytów pozwalające na znaczące zwiększenie strumienia środków na zadania ochrony środowiska

Tabela 7: Dopłaty do oprocentowania kredytów

Wypłata środków		2021	2022	2023	2024 (do 31.08.2024)	OGÓŁEM 2020-2024
Pożyczki ogółem	Zł	99 029 573,87	82 950 782,68	82 230 497,12	8 108 067,13	272 318 920,80
<i>w tym pożyczki na zachowanie płynności finansowej</i>		10 944 266,97	6 005 154,39	14 737 289,30	8 108 067,13	28 850 510,82
Dotacje ogółem	Zł	38 405 150,38	33 245 529,37	44 330 610,60	3 751 558,44	119 732 848,80
<i>Dotacje</i>		31 386 512,89	31 159 169,94	43 867 217,91	3 751 558,44	110 164 459,2
<i>Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (umowy trójstronne)</i>	Zł	0	0	0	0	0
<i>Nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska</i>	Zł	4 090,00	18 738,92	20 800,00	0	43 628,92
<i>Umorzenia pożyczek</i>		7 014 547,49	2 067 620,51	439 509,83	0	9 521 677,83
<i>Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (BOŚ)</i>	Zł	0	0	0	0	0
<i>Dopłaty do kredytów (BOŚ)</i>	Zł	0	0	3 082,86	0	0
<i>Zwroty utraconych dochodów gminnych (gminy)</i>	Zł	0	0	0	0	0
Ogółem	Zł	137 434 724,25	116 196 312,05	126 561 107,72	11 859 625,57	392 051 769,60

Źródło: opracowanie własne

W latach 2021–2024 Fundusz skupił swoją działalność na wspieraniu przedsięwzięć i programów służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej na terenie województwa dolnośląskiego przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Środki znajdujące się w dyspozycji Funduszu były wykorzystywane zgodnie z obowiązującymi przepisami i dokumentami programowymi.

Założono, że najważniejszymi podstawowymi priorytetami środowiskowymi wspieranymi w latach 2021–2024 będą:

- szeroko rozumiana ochrona atmosfery (w tym odnawialne źródła energii i poprawa efektywności energetycznej),
- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- edukacja ekologiczna.

W tabeli 8 poniżej zestawiono wydatkowanie środków WFOŚiGW we Wrocławiu w poszczególnych dziedzinach:

Lp.	DZIEDZINA	2021			2022			2023			2024 (do 31.08.2024)			RAZEM 2020-2024		
		OGÓŁEM, w tym:	Dotacja	Pożyczka	OGÓŁEM, w tym:	Dotacja	Pożyczka	OGÓŁEM, w tym:	Dotacja	Pożyczka	OGÓŁEM, w tym:	Dotacja	Pożyczka	OGÓŁEM, w tym:	Dotacja	Pożyczka
1	Ochrona powietrza, atmosfery i klimatu	77 579 823,10	13 670 725,93	63 909 097,17	72 928 877,50	11 479 226,15	61 449 651,35	60 247 239,93	6 233 434,42	54 013 805,51	6 896 305,02	2 848 188,62	4 048 116,40	217 652 245,55	34 231 575,12	183 420 670,43
2	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	25 407 030,59	902 466,88	24 504 563,00	14 645 514,48	2 133 368,73	12 512 145,75	11 615 701,21	0,00	11 615 701,21	2 391 011,49	0,00	2 391 011,49	54 059 257,77	3 035 835,61	51 023 421,45
2.1.	w tym oczyszczanie ścieków i oczyszczanie ścieków i kanalizacja	7 898 312,18	0,00	7 898 312,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 391 011,49	0,00	2 391 011,49	10 289 323,67	0,00	10 289 323,67
3	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	13 529 098,78	3 960 360,78	9 568 738,00	11 404 008,45	3 483 352,95	7 920 655,50	16 157 568,79	3 898 245,39	12 259 323,40	1 674 009,73	1 674 009,73	0,00	42 764 685,75	13 015 968,85	29 748 716,90
4	Pozostałe dziedziny	13 900 134,59	12 852 959,60	1 047 174,99	15 131 552,19	14 063 222,11	1 068 330,08	38 077 205,10	33 735 538,10	4 341 667,00	9 066 640,46	9 066 640,46	0,00	76 175 532,34	69 718 360,27	6 457 172,07
4.1.	gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa	756 471,00	0,00	756 471,00	0,00	0,00	0,00	5 208 388,99	866 721,99	4 341 667,00	0,00	0,00	0,00	5 964 859,99	866 721,99	5 098 138,00
4.2.	ochrona przyrody, krajobrazu i lasów	968 040,08	968 040,08	0,00	1 093 092,65	1 093 092,65	0,00	1 585 702,20	1 585 702,20	0,00	871 556,99	871 556,99	0,00	4 518 391,92	4 518 391,92	0,00
4.3.	Edukacja ekologiczna	2 607 084,87	2 316 380,88	290 703,99	2 326 229,74	1 579 171,76	747 057,98	3 489 460,92	3 489 460,92	0,00	223 997,01	223 997,01	0,00	8 646 772,54	7 609 010,57	1 037 761,97
4.4.	Monitoring środowiska	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.5.	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, w tym:	8 663 485,03	8 663 485,03	0,00	10 868 847,88	10 868 847,88	0,00	27 635 735,99	27 635 735,99	0,00	0,00	0,00	0,00	47 168 068,90	47 168 068,90	0,00
4.6.	bezpośrednie usuwanie skutków zagrożeń środowiska	6 807 456,87	6 807 456,87	0,00	9 813 847,88	9 813 847,88	0,00	25 506 551,99	25 506 551,99	0,00	2 544 878,05	2 544 878,05	0,00	44 672 734,79	44 672 734,79	0,00
4.7.	Inne zadania, w tym:	905 053,31	905 053,31	0,00	843 381,92	522 109,82	321 272,00	157 917,00	157 917,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 906 352,23	1 585 080,13	321 272,00
4.7.1.	usuwanie szkód powodziowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.7.2.	profilaktyka zdrowotna	38 220,00	38 220,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	38 220,00	38 220,00	0,00
4.7.3.	zadania o efektach międzdziedzinowych	753 937,18	753 937,18	0,00	843 381,92	522 109,82	321 272,00	157 917,00	157 917,00	0,00	5 426 208,41	5 426 208,41	0,00	7 181 444,51	6 860 172,41	321 272,00
	RAZEM	130 416 087,06	31 386 513,19	99 029 573,16	114 109 952,62	31 159 169,94	82 950 782,68	126 097 715,03	43 867 217,91	82 230 497,12	20 027 966,70	13 588 838,81	6 439 127,89	390 651 721,41	120 001 739,85	270 649 980,85
5.	Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (BOŚ)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00	0,00	0,00
6.	Częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 082,86	3 082,86	0,00				3 082,86	3 082,86	0,00
7.	Nagrody za osiągnięcia w ochronie przyrody	4 090,00	4 090,00	0,00	18 738,92	18 738,92	0,00	20 800,00	20 800,00	0,00				43 628,92	43 628,92	0,00
8.	Umorzenia pożyczek	7 014 547,49	7 014 547,49	0,00	2 067 620,51	2 067 620,51	0,00	439 509,83	439 509,83	0,00				9 521 677,83	9 521 677,83	0,00
9.	Zwrot utraconych dochodów gminnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00	0,00	0,00
	OGÓŁEM	137 434 724,55	38 405 150,68	99 029 573,16	116 196 312,05	33 245 529,37	82 950 782,68	126 561 107,72	44 330 610,60	82 230 497,12				380 192 144,32	115 981 290,65	264 210 852,96

Źródło : opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego

Współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej realizowana jest na podstawie umów i porozumień w zakresie:

1. Program „Czyste Powietrze”.
2. Program „Moja Woda”.
3. Program poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa dolnośląskiego
4. Program priorytetowy Agroenergia
5. Program „Ciepłe Mieszkanie”
6. Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest
7. Projekt Doradztwa Energetycznego.

Program „Czyste Powietrze”

W 2018 r. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze uruchomiły wspólny program priorytetowy „Czyste Powietrze”, mający na celu poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

Nabór wniosków o dofinansowanie rozpoczął się 19 września 2018 r. Wnioski są składane w WFOŚiGW właściwych dla miejsca położenia nieruchomości objętej wnioskiem o dofinansowanie.

Program „Moja Woda”

W latach 2021 – 2024 realizowano program priorytetowy „Moja Woda”. Program ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej.

Program poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa dolnośląskiego

Program poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych - pilotaż na terenie województwa dolnośląskiego” skierowany był do osób fizycznych oraz wspólnot mieszkaniowych w budynkach wielorodzinnych od 3 do 20 lokali.

Zakres kosztów kwalifikowanych zawierał wymianę źródeł ciepła oraz pełną termomodernizację budynku, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.

Realizacja programu pilotażowego miała na celu uruchomienie przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz NFOŚiGW ogólnopolskiego programu wsparcia wymiany nieefektywnych źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych.

Program priorytetowy Agroenergia

W 2021 r. rozpoczęto realizację programu priorytetowego „Agroenergia” mającego na celu zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych w sektorze rolniczym.

Program „Ciepłe Mieszkanie”

W lata 2021 – 2023 ogłoszono nabory wniosków w ramach programu priorytetowego „Ciepłe Mieszkanie”. Program priorytetowy „Ciepłe Mieszkanie” ma na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych.

Wsparciem objęte będą przedsięwzięcia polegające na wymianie nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe i poprawie efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. Wnioski do Funduszu są składane przez gminy.

Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest

Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest wynika z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Program był realizowany w ramach podpisanej umowy NFOŚiGW. Na przełomie lat 2021 – 2024 usunięto łącznie ponad 14 tys. Mg wyrobów zawierających azbest z teren gmin województwa.

Projekt Doradztwa Energetycznego

WFOŚiGW we Wrocławiu jest uczestnikiem projektu „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorców, w zakresie efektywności energetycznej i OZE” zainicjowanego przez NFOŚiGW w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020.

W okresie lat 2021 – 2024 Zespół Doradców Energetycznych:

- udzielił 2890 konsultacji,
- ocenił Programy Gospodarki Niskoemisyjnej –,
- udzielił ponad 8811 porad telefonicznych,
- prowadził działania informacyjno-edukacyjne – 336 spotkań,
- prowadził szkolenia i działania edukacyjne uczestników
- objął doradztwem 323 inwestycji.

Szczegółowe zestawienie ilości złożonych wniosków, podpisanych umów oraz wartość wypłaconych środków

Tabela 9 Ilość złożonych wniosków podpisanych umów oraz wartość wypłaconych środków

	Złożone wnioski [szt.]	Podpisane umowy [szt.]	Wartość wypłaconych środków [zł]
Czyste Powietrze	27 009	23 221	357 347 746,06
Moja Woda	4 446	1 687	8 458 382,60
Agroenergia	73	62	427 889,51
Ciepłe mieszkanie	116	71	4 250 190,29
Program poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa dolnośląskiego	1 218	1 045	66 146 891,28
OGÓŁEM	32 862	26 086	436 631 099,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego

III.3.2 Efekty środowiskowe

Wsparcie finansowe WFOŚiGW we Wrocławiu udzielone w latach 2021–2024 przyniosło pozytywne efekty rzeczowe i ekologiczne w każdej z dziedzin ochrony środowiska.

W zakresie **ochrony zasobów wodnych i gospodarki ściekowej** wspierano:

- powstawanie nowych i modernizowanie istniejących oczyszczalni ścieków
- budowę sieci kanalizacyjnych
- redukcję zanieczyszczeń

Zadania z zakresu **gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej** miały na celu:

- budowę i modernizację sieci wodociągowych na terenach miejskich i wiejskich
- wzrost standardów jakości wody do picia dla mieszkańców województwa
- regulację linii brzegowej rzek i budowę wałów przeciwpowodziowych oraz rowów melioracyjnych
- utrzymanie zaopatrzenia w wodę dotychczasowej liczby odbiorców, która zostałaby wyłączona w okresie suszy w wyniku niepodjęcia prac

W zakresie **ochrony powietrza, atmosfery i klimatu** najważniejsze wymierne efekty rzeczowe i ekologiczne były wynikiem zadań dotyczących:

- ograniczenia emisji do atmosfery cząsteczek SO₂, NO_x, CO₂, CO, BaP
- modernizacji kotłowni z nieefektywnych źródeł starej generacji na ekologiczne kotły gazowe, na lekki olej opałowy, urządzenia elektryczne oraz spełniające wysokie normy ekologiczne kotły na biomasę i kotły węglowe (co najmniej V klasy) lub podłączenie budynków do lokalnej sieci ciepłowniczej
- inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii, w tym instalacji fotowoltaicznych
- budowy sieci ciepłych

Wsparcie udzielone na przedsięwzięcia **w zakresie gospodarki odpadami** w efekcie skutkowało:

- poprawą wydajności instalacji do unieszkodliwiania odpadów oraz unowocześnieniem systemu zbiórki odpadów
- rekultywacją znacznej powierzchni składowisk odpadów
- ograniczeniem masy składowanych odpadów oraz likwidacją azbestu i wyrobów zawierających azbest

Edukacja ekologiczna mieszkańców Dolnego Śląska wspierana była poprzez:

- akcje, kampanie, ścieżki edukacyjne, warsztaty i szkolenia, konkursy, wystawy, konferencje
- rozwój bazy dydaktycznej służącej realizacji programów edukacyjnych – wyposażenie ośrodków edukacyjnych, realizację wystaw przyrodniczych, ścieżek edukacyjnych
- realizację programów edukacyjnych prowadzonych przez centra edukacji ekologicznej, gminy, szkoły, muzea, parki narodowe, parki krajobrazowe oraz fundacje i stowarzyszenia
- wspieranie wydawnictw i prasy prowadzących edukację ekologiczną
- prenumerata czasopism ekologicznych dla szkół
- audycje i spoty telewizyjne, filmy dokumentalne

W dziedzinie leśnictwa, ochrony przyrody i krajobrazu największe efekty przyniosły zadania skupiające się na:

- restytucji flory i fauny
- konserwacji i leczeniu cennego starodrzewu i rewitalizacji zabytkowych parków
- działaniach czynnej ochrony przyrody w obszarach chronionych
- wykonywaniu planów urzędzeniowych lasów
- ochronie pszczół i roślin miododajnych oraz wspieranie produkcji pasiecznej

W dziedzinie zapobiegania i likwidacji poważnych skutków awarii skupiano się na zwalczaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i bezpośredniego usuwania ich skutków. W latach 2021–2024 kontynuowano wspieranie zadań mających na celu poprawę zasobów techniczno-chemicznych służb ratowniczych wykorzystywanych w akcjach usuwania poważnych awarii i ich skutków, mających wpływ na stan środowiska w województwie dolnośląskim.

W tabeli 10 (poniżej) przedstawiono osiągnięte efekty ekologiczne na przełomie lat 2021 - 2024

Efekt	Jednostka miary	RAZEM
Ochrona zasobów wodnych i gospodarki ściekowej		
Przyrost przepustowości oczyszczalni ścieków	m ³ /dobę	4 816,27
Długość sieci kanalizacji sanitarnej	Mb	291 206,63
Długość sieci wodociągowej	Mb	66 360,90
Zmniejszenie ładunku BZT5	kg/dobę	674,39
Zmniejszenie ładunku CzT	kg/dobę	1 254,81
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych systemu oczyszczalni ścieków	RLM	20 506,00
Równoważna liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię	RLM	12 213,40
Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa		
Długość sieci wodociągowej na terenach wiejskich	Mb	15 562,40
Długość sieci wodociągowej na terenach miejskich	Mb	9 276,30
Wydajność stacji uzdatniania wody	m ³ /dobę	4 316,00

Wydajność ujęcia wodnego	m ³ /dobę	2 602,00
Długość linii brzegowej regulowanej rzeki	Mb	12 111,00
Długość rowów melioracyjnych	Mb	1 214,00
Długość wałów przeciw powodziowych	Mb	7 900,00
Powierzchnia obszaru chronionego przed powodzią	Ha	743,30
Liczba ludności objętej środkami ochrony przeciwpowodziowej	Os	3 315,00
Liczba dodatkowych osób korzystających z nowo wybudowanego systemu wodociągowego	Os	1 761,00
Liczba dodatkowych osób, które zostaną podłączone po zwiększeniu wydajności	Os	2 161,00
Liczba odbiorców, która zostałaaby wyłączona w wyniku niepojęcia prac zapobiegania skutkom suszy	Os	2 233,00
Ochrona powietrza, atmosfery i klimatu		
Redukcja pyłu	Mg/rok	3 654,62
Redukcja SO ₂	Mg/rok	355,32
Redukcja NO _x	Mg/rok	5 010,15
Redukcja CO	Mg/rok	217,59
Redukcja CO ₂	Mg/rok	52 605,12
Redukcja BaP	Mg/rok	82,19
Redukcja emisji rtęci	Mg/rok	0,13
Moc zmodernizowanych i wymienionych kotłowni	kW	93 833,83
Oszczędność energii w wyniku modernizacji	GJ/rok	29 087,94
Moc instalacji OZE (w tym: oświetlenie uliczne, odzysk ciepła)	kW	102 119,42
Produkcja energii elektrycznej	MWh/rok	40 980,95
Produkcja energii cieplnej	GJ/rok	79 819,03
Powierzchnia czynna kolektorów słonecznych	m ²	227,10
Powierzchnia paneli fotowoltaicznych	m ²	39 600,68
Długość sieci ciepłej	Mb	5 474,80
Pojazdy elektryczne	szt.	14,00
Gospodarka odpadami		
Pojemność geometryczna zrekultywowana składowiska odpadów	m ³	580 000,00
Powierzchnia zrekultywowana składowiska odpadów	Ha	33,10
Wydajność instalacji do unieszkodliwiania odpadów	Mg/rok	208 400,00
Liczba zakupionych pojazdów specjalistycznych do zbiórki odpadów	szt.	5,00
Ilość odpadów zgromadzonych i wyselekcjonowanych w ciągu roku	Mg/rok	2 390,00
Ilość odpadów unieszkodliwionych w ciągu roku	Mg/rok	74 357,18
Ograniczenie masy składowanych odpadów	Mg/rok	77 898,06
Powierzchnia rekultywowanego terenu	Ha	7 007,59
Masa zastosowanego czystego składnika CaO lub CaO+MgO	Mg/rok	24 677,49
Ilość usuniętego azbestu (udział WFOŚiGW)	Mg/rok	14 477,34
Liczba pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	szt.	26,00
Zapobieganie i likwidacja poważnych skutków awarii		
Liczba zakupionych pojazdów specjalistycznych dla ratownictwa ekologicznego	szt.	124,00
Liczba zakupionego sprzętu/urządzeń dla ratownictwa ekologicznego	szt.	2 829,00
Finansowanie Służb Ratowniczych Cz. 1.		0,00
Zakupione pojazdy specjalistyczne dla ratownictwa ekologicznego	szt.	53,00
Zakupiony sprzęt i urządzenia dla ratownictwa ekologicznego	szt.	190,00
Program Finansowanie Służb Ratowniczych Cz. 2.		0,00
Zakupiony sprzęt i urządzenia dla ratownictwa ekologicznego	szt.	19 347,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego

III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska

Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu nie ograniczały się jedynie do finansowania różnego zakresu przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska naturalnego. Zarząd Funduszu objął swoim patronatem szereg inicjatyw na szczeblu lokalnym jak i wojewódzkim.

Działalność Funduszu to także działania o charakterze informacyjno – promocyjnym, które mają na celu prezentację osiągniętych efektów rzeczowych i ekologicznych w danym okresie swojej działalności.

III.7 Analiza SWOT systemu finansowania w województwie dolnośląskim

Aby działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu była efektywna i odzwierciedlała potrzeby otoczenia konieczne jest przeanalizowanie analizy, która w sposób jasny i klarowny pozwoli prawidłowo planować kształtowanie polityki Funduszu.

Podstawą utworzenia analizy SWOT były ankiety przeprowadzane wśród wszystkich potencjalnych jak i obecnych Beneficjentów środków Funduszu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • stabilny i wiarygodny system finansowania ochrony środowiska, • różnorodne zasady i formy dofinansowania dostosowane do specyfiki celów i potrzeb beneficjentów, • liczba zadań do realizacji związanych z ochroną środowiska zawsze będzie przekraczać dostępne środki • zdolność do generowania środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej , • możliwość dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej), • wypracowana współpraca oraz dobra opinia/uznanie w instytucjach UE i krajowych, dobre relacje z tymi instytucjami, • oparte na procedurach, zobiektywizowane, przejrzyste, akceptowane przez krajowe instytucje kontrolne oraz Komisję Europejską, zasady przyznawania dofinansowania, • doświadczenie i współpraca w realizacji wspólnych programów przez WFOŚiGW i NFOŚiGW, • kompetentna, wykwalifikowana i doświadczona kadra pracownicza, • doświadczenie w obsłudze środków pochodzących z UE, • podejście niekomercyjne tzn. kierowanie się tylko i wyłącznie interesem publicznym i środowiskowym, • dostępność funduszy na poziomie regionalnym niskie koszty obsługi pomocy udzielanej beneficjentom, • duży potencjał szkoleniowo-educacyjny, • poparcie społeczne dla efektywnego gospodarowania odpadami, • duży potencjał pozarządowych organizacji ekologicznych działających na rzecz ochrony środowiska, • ciągła absorpcja środków na zadania proekologiczne, • . 	<ul style="list-style-type: none"> • brak jednolitego i nowoczesnego systemu informatycznego, • niejednolite systemy wnioskowania o środki, • niejednolity, system ewidencjonowania i raportowania efektów środowiskowych, • brak profesjonalnego, jednolitego i nowoczesnego elektronicznego systemu komunikacji z klientem, • skomplikowane procedury, często niezrozumiałe dla wnioskodawców, • niedostosowanie zasobów kadrowych do zwiększających się zadań funduszy, • niedoskonały proces wymiany informacji i dobrych praktyk pomiędzy funduszami, • wymagający poprawy proces konsultacji z beneficjentami zamierzeń dotyczących planowanych nowych zasad i kierunków działalności, • brak mechanizmu spójnego postępowania NFOŚiGW i WFOŚiGW w przypadku potencjalnego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub nadużyć, • niewystarczające środki finansowe na wspieranie utrzymania infrastruktury ochronnej przed klęskami żywiołowymi, • niewielki budżet na nadzwyczajne usuwanie skutków zmian klimatycznych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki priorytet polityki krajowej i unijnej w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym, ochronie środowiska i różnorodności biologicznej, • realizacja zobowiązań Polski w zakresie przechodzenia na neutralność klimatyczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszanie wysokości dostępnych środków na wspieranie ochrony środowiska na poziomie regionalnym, • nakładanie zobowiązań ustawowych, przekraczających możliwości ich finansowania z bieżących przychodów, • brak linii demarkacyjnej w ofercie między NFOŚiGW a WFOŚiGW,

- przewidywany znaczny strumień środków unijnych na zadania związane z transformacją energetyczną oraz poprawą jakości powietrza,
- działalność funkcjonowania funduszy wspierająca obywateli w zakresie doradztwa,
- rozwój nowych obszarów zrównoważonego rozwoju m.in. gospodarka o obiegu zamkniętym, adaptacja do zmian klimatu,
- zwiększająca się świadomość ekologiczna i aktywność inwestycyjna w sferze środowiska,
- rozwój sztucznej inteligencji i automatyzacji działań,
- nawiązanie szerszej współpracy z instytucjami finansowymi, w zakresie współfinansowania lub prowadzenia programów, zwiększenie wpływów finansowych z nowych źródeł,
- stale poprawiający się stan środowiska naturalnego, wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców,
- zmiana systemu finansowania,
- konkurencyjność usług sektora finansowego, w tym banków w zakresie preferencyjnych kredytów, pożyczek,
- zmniejszenie zdolności zaciągania zobowiązań finansowych przez samorzady terytorialne,
- ograniczenie możliwości przyznawania dofinansowania przedsiębiorcom ze względu na przepisy prawa unijnego i przepisy krajowe dotyczące zasad udzielania pomocy publicznej,
- możliwość wystąpienia braku zainteresowania Beneficjentów w działania na rzecz ochrony środowiska,
- wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów narzucających funduszom kierunki i wysokość wydatkowania środków,
- centralizacja zarządzania systemem finansowania ochrony środowiska, przez niekorzystne zmiany w przepisach prawa,
- ograniczenie dostępności dla funduszy pracowników o wymaganych kompetencjach,

IV. Strategia działania WFOŚiGW we Wrocławiu na lata 2025-2028

IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania

Pierwszym etapem przygotowania do opracowania strategii była szczegółowa diagnoza sytuacji obecnej oraz określenie potrzeb w dziedzinie ochrony środowiska, którą przeprowadzono wśród interesariuszy WFOŚiGW we Wrocławiu. Celem diagnozy było zapoznanie się z najważniejszymi problemami samorządów, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, wspólnot mieszkaniowych, a także innych grup potencjalnych beneficjentów i zapoznanie się z planami ich rozwiązania w ujęciu lokalnym, jak również zebranie i podsumowanie ich globalnie.

Etap ten został podzielony na następujące zadania :

23 maja 2024 r.	Spotkanie informacyjne na temat przystąpienia do opracowania Strategii z udziałem ponad 100 samorządowców i przedstawicieli innych grup interesariuszy z terenu Dolnego Śląska.
czerwiec 2024 r.	Przygotowanie i rozesłanie interesariuszom ankiet dotyczących ich potrzeb i planów
czerwiec -lipiec 2024 r.	Spotkania z poszczególnymi grupami interesariuszy w siedzibie Funduszu, z możliwością uczestnictwa zdalnego.
Sierpień – wrzesień 2024 r	Spotkania z JST
wrzesień 2024 r.	Spotkanie z organizacjami pozarządowymi

Źródło: Opracowanie własne.

Dane z ankiet oraz informacje uzyskane podczas spotkań tworzą ogromną bazę informacji, która posłużyła do opracowania niniejszego dokumentu i przydatna będzie do wyznaczania kierunków działań i programów wsparcia WFOŚiGW we Wrocławiu w kolejnych latach.

Na podstawie zgromadzonych informacji przyjęto Wizję, Misję i Cel strategiczny Funduszu, a następnie wyznaczono sposoby osiągnięcia celu poprzez realizację priorytetów środowiskowych.

IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny

Wizja

Rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, poprzez efektywny system wsparcia, skierowany na najpilniejsze działania związane z ochroną środowiska, neutralnością klimatyczną i gospodarką obiegu zamkniętego na terenie Dolnego Śląska.

Misja

Dążenie do zrównoważonego rozwoju Dolnego Śląska, z poszanowaniem zasobów środowiska naturalnego i rozsądnym ich gospodarowaniem.

Cel strategiczny

Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania człowieka na środowisko naturalne, poprzez wspieranie najlepszych inicjatyw, przedsięwzięć i lokalnych społeczności mogących przyczynić się do osiągnięcia celu.

Założenia niniejszej Strategii wynikają ze „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028”, w której system funduszy ochrony środowiska współpracuje wraz z interesariuszami ochrony środowiska. System ten ma być efektywny i skutecznie wspierać swoich beneficjentów w realizacji wysokiej jakości przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami, stale podnosząc efektywność swoich działań.

System powinien w sposób szybki i kreatywny reagować na pojawiające się zagrożenia dla środowiska, podejmować działania, które w swoim zakresie będą obejmować aspekty ochrony środowiska.

Strategia w swoim założeniu jest dokumentem obejmującym dwa przekroje działalności. Podstawowym aspektem jest obszar środowiskowy a w jego ramach realizacja wszystkich działań związanych z osiągnięciem efektów ekologicznych mających na celu poprawę jego stanu. Służą temu wyznaczone priorytetowe cele środowiskowe. Aby móc osiągnąć wyznaczone w Strategii cele, niezbędne jest wyznaczenie drugiego obszaru, czyli aspektu organizacyjnego – tzw. celów operacyjnych. Waga każdego z aspektów jest duża i nie ulega wątpliwości, że muszą one współistnieć, tak aby określone cele środowiskowe i operacyjne, mogły być zrealizowane. Realizacja celów powinna przebiegać jednocześnie.

Cele wdrażania niniejszej Strategii wynikają ze Wspólnej strategii, dlatego też będą ukierunkowane na budowanie większej relacji i współpracy pomiędzy 17 funduszami. Zadania do wykonania pogrupowano więc w cztery perspektywy: Interesariuszy, Finansów, Procesów wewnętrznych i Rozwoju. W ramach tych perspektyw wyznaczono zadania do realizacji, których rozwinięciem są już konkretne inicjatywy do wykonania działania. Realizacja tych pozycji będzie świadczyła o realizacji celu strategicznego Wspólnej Strategii w zakresie organizacyjnym.

IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne)

Priorytety środowiskowe (**dziedzinowe**), jakie będą realizowane w latach 2025-2028, wpisują się zasadniczo w realizację polityki ekologicznej państwa w zakresie ograniczania zmian klimatu i emisji zanieczyszczeń i stanowią podstawowy zakres działalności Wojewódzkiego Funduszu. W odniesieniu do „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028” celami, które zostały nakreślone i mają rangę konieczności realizacji są:

- transformacja energetyczna w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie (w tym wzrost wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, wzrost efektywności energetycznej zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”,
- walka z zanieczyszczeniem powietrza (w tym niską emisją), poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego poprzez łagodzenie zmian klimatu, zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- gospodarka obiegu zamkniętego w tym gospodarka wodno-kanalizacyjna, gospodarowanie odpadami,
- retencja mała, średnia i duża oraz retencja glebowa,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

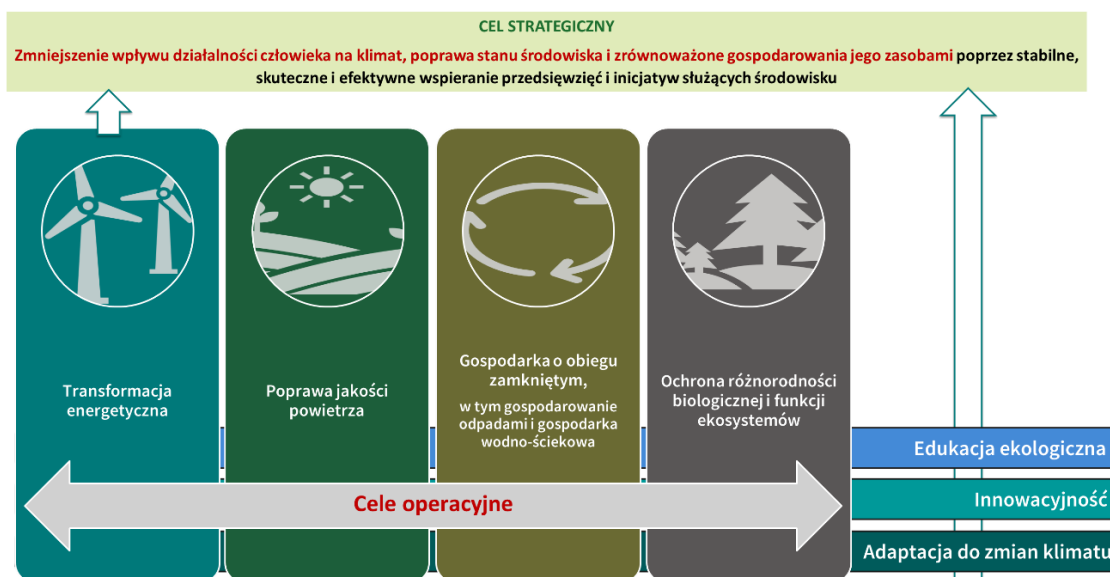
Realizacja priorytetów środowiskowych dziedzinowych powiązana jest z celami środowiskowymi **horyzontalnymi**. Zaliczono do nich:

- edukację ekologiczną,
- innowację,
- adaptację do zmian klimatu.

Podniesienie świadomości ekologicznej i zachowań proekologicznych społeczeństwa w każdym z wyżej wymienionych celów horyzontalnych, z całą pewnością przyczyni się do osiągnięcia priorytetów dziedzinowych, które z kolei w sposób bezpośredni przełożą się na osiągnięte efekty ekologiczne.

Diagram poniżej przedstawia schemat priorytetów środowiskowych dziedzinowych i horyzontalnych stanowiących podstawę realizacji celów operacyjnych

Rys. 1 Cel strategiczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego

W ramach niniejszej Strategii na lata 2025-2028 określono priorytety środowiskowe do realizacji. Są one co do zasady zgodne z zapisami Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Wspólna Strategia).

IV.3.1 Priorytety środowiskowe - dziedzinowe

IV.3.1.1 Priorytet 1 – Transformacja energetyczna

Transformacja energetyczna to przejście od gospodarki zależnej od energii zawartej w paliwach kopalnych na systemy oparte w znacznym stopniu o energię ze źródeł odnawialnych. Wysokie koszty eksploatacyjne starych źródeł w sposób oczywisty będą wypierane przez systemy efektywne. Zmiana sposobu wytwarzania energii, z mało efektywnego na efektywny energetycznie, wiąże się ze znacznymi nakładami finansowymi. Niemniej w dłuższej perspektywie, biorąc pod uwagę możliwość sprawniejszego zarządzania takimi systemami, może przynieść korzyści ekonomiczne i ekologiczne. Planowanie i realizowanie tego typu systemów ma na celu przejście na gospodarkę samowystarczalną. Dobrym przykładem jest kreowanie i inicjowanie koncepcji spółdzielni energetycznych na małym obszarze „energetycznym”, które w założeniu mają przyczynić się do samobilansowania społeczności lokalnej, co ma przynieść korzyści ekonomiczne (zmniejszenie kosztów energii) i ekologiczne (inicjowanie technologii nowych, nie jednokrotnie innowacyjnych).

Podstawowymi założeniami transformacji energetycznej gospodarki jest:

- wspieranie lokalnych (gminnych, powiatowych) inicjatyw dążenia do samowystarczalności energetycznej, np. dla gospodarstw rolnych w szczególności w zakresie biogazowni, czy też tworzenia spółdzielni energetycznych;
- zdecydowane wspieranie energetyki odnawialnej, zwłaszcza energetyki obywatelskiej w ramach rozwoju ruchu prosumenckiego;
- poprawa efektywności energetycznej poprzez magazynowanie energii oraz modernizację sieci energetycznych, w tym rurociągów należących do systemów ciepłowniczych, sieci przesyłu energii elektrycznej
- kompleksową termomodernizację budynków;
- wspieranie ekologicznych form transportu opartego m.in. na wodorze oraz elektromobilności.

Każde z wyżej wymienionych działań jest realizacją zobowiązań Polski wobec celów wyznaczonych przez Unię Europejską:

- **Redukcja emisji gazów cieplarnianych:** według zapisów projektu aktualizacji Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu krajowym celem jest zmniejszenie emisji o 35% w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.
- **Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii:** 29,8% udział OZE w finalnym zużyciu energii brutto.
- **Poprawa efektywności energetycznej:** wyrażone w kategoriach bezwzględnego poziomu zużycia energii finalnej i pierwotnej w 2030 powinno wynieść odpowiednio 58,532 Mtoe oraz 79,932 Mtoe. Oznacza to, że Polska będzie dążyć do osiągnięcia w 2030 r. redukcji finalnego zużycia energii na poziomie 12,8% (-8,6 Mtoe) oraz pierwotnego zużycia energii na poziomie 14,4% (-13,4 Mtoe) w porównaniu do prognoz PRIMES2020 – zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2023/1791 z dnia 13 października 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej (dyrektywa 2023/1791)

Ponadto zgodnie z dyrektywą 2023/1791 oszczędność energii finalnej w obszarze ubóstwa energetycznego musi wynosić nie mniej niż 9,05% skumulowanych oszczędności energii finalnej w okresie 2024-2030. Zgodnie z art. 5 dyrektywy 2023/1791 przewiduje się również wzmocnienie wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, w tym poprzez realizację nowego obowiązku dla całego sektora publicznego – tj. całkowitego zmniejszenia zużycia energii finalnej o 1,9% rocznie, w porównaniu do 2021 r.

- **Wsparcie dla rozwoju technologii niskoemisyjnych:** energia słoneczna, wodna, wiatrowa, biogazowa i biometanowa, geotermalna, czy jądrowa. Ponadto będą rozwijane technologie niskoemisyjne pomagające w integracji sektorów, takie jak rozwój gospodarki wodorowej i rozwoju technologii wychwytu, transportu, utylizacji i składowania CO₂ (CCUS).

- **Zrównoważony rozwój gospodarczy:** tworzenie miejsc pracy w sektorze zielonej energii oraz dbałość o podnoszenie jakości życia społecznego
- **Wsparcie dla rozwoju magazynowania energii:** zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii i elektryfikacji kolejnych gałęzi gospodarki z wykorzystaniem energii z OZE.

W związku z powyższym Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu skupi się na następujących działaniach:

- wspieranie jednostek samorządu terytorialnego we wszelkich działaniach mających na celu poprawę efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej lub będących w ich zarządzie
- wspieranie inicjatyw opartych na społeczności energetycznej, w szczególności spółdzielni energetycznych, w których strategicznym członkiem będą jednostki samorządu terytorialnego
- inicjowanie rozwoju energetyki odnawialnej, niskoemisyjnej a zarazem efektywnej energetycznie, które mogą być elementami szerszych działań np. spółdzielni energetycznych
- promowanie ogólnopojętej energetyki obywatelskiej
- wspieraniu przedsięwzięć ekologicznych realizowanych przez mikroprzedsiębiorstwa

IV.3.1.1.1 Efekty środowiskowe

Efekty środowiskowe uzyskane w wyniku realizacji powyższego priorytetu uzyskane zostaną w postaci następujących wskaźników:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO₂/rok)
- ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych (MWh/rok)
- zmniejszenie zużycia energii końcowej (MWh/rok)
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (MWh/rok)

IV.3.1.2 Priorytet 2 – Poprawa jakości powietrza

Jakość powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w głównej mierze kształtowana jest w wyniku spalania paliw. Duży wolumen tej emisji stanowią indywidualne źródła ciepła, które są emitorami szkodliwych gazów i pyłów w sezonie grzewczym i pojawianiem się zjawiska smogu. Dlatego też niezbędne są działania zmierzające do likwidacji mało efektywnych indywidualnych źródeł spalania paliw.

Bardzo ważną kwestią będzie także ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększanie efektywności energetycznej zarówno w zasobach mieszkaniowych, jak i w przedsiębiorstwach. Kolejnym kierunkiem będzie dążenie do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Szczególne preferencje w dofinansowaniu będą miały przedsięwzięcia realizowane na obszarach objętych programami ochrony powietrza.

Działania realizowane w ramach tego celu polegają w głównej mierze na:

- likwidacji starych, nieefektywnych źródeł ciepła, zastąpienie ich nowoczesnymi, niskoemisyjnymi urządzeniami, wykorzystaniu mniej emisyjnych paliw, a tam gdzie możliwe wykorzystaniu ciepła sieciowego,
- zmniejszeniu energochłonności budynków poprzez prowadzenie prac termomodernizacyjnych, pozwalających na ograniczenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej i elektrycznej,
- modernizacji źródeł i systemów zaopatrzenia w ciepło sieciowe, zmniejszeniu strat energii na przesyłach,
- wzroście wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym ciepła z wód geotermalnych oraz promowanie prosumenckiej energetyki rozproszonej.

Działania Funduszu skupią się na:

- szeroko pojętej termomodernizacji obiektów, mało efektywnych energetycznie (w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe oraz zasób komunalny gmin),
- kontynuacji realizacji programów powszechnych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej tj.: Czyste Powietrze, Ciepłe Mieszkanie, Moja Woda,
- wspieraniu technologii niskoemisyjnych,
- wspieraniu rozwoju niskoemisyjnego transportu,
- kreowanie inicjatyw służących rozwojowi infrastruktury magazynowania energii.
- wspieraniu instalacji ograniczających emisję gazów cieplarnianych lub szkodliwych substancji do środowiska.

IV.3.1.2.1 Efekty środowiskowe

Wskaźniki do osiągnięcia:

- Ograniczenie emisji pyłu PM10 (Mg/rok)
- Ograniczenie emisji benzo(a)pirenu (Mg/rok)
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO₂/rok)
- Ograniczenie emisji SO₂ (Mg/rok)
- Ograniczenie emisji NO_x (Mg/rok)
- ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych (MWh/rok)
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (MWh/rok)

IV.3.1.3 Priorytet 3 – Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna

Gospodarka w obiegu zamkniętym (GOZ) to koncepcja, w której produkty, materiały oraz surowce mają pozostawać w gospodarce tak długo, jak jest to możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być ograniczone do minimum. Ma to prowadzić do stworzenia zrównoważonej, niskoemisyjnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki. Idea ta uwzględnia wszystkie etapy życia produktu – od pozyskania surowca przez projektowanie produktu, jego produkcję, konsumpcję, zbieranie odpadów aż do ich zagospodarowania.

Działaniami mającymi szczególne znaczenie w tym kontekście ma gospodarka odpadami. Odpady w gospodarce o obiegu zamkniętym mają stanowić surowiec wtórny, który może być wykorzystywany lub poddany recyklingowi. W ostateczności mają być poddawane procesom unieszkodliwiania lub termicznemu przekształcaniu. Dlatego też ważne jest aby wszelkie działania oparte były na następujących założeniach:

- minimalizacji ich powstawania,
- zwiększeniu procesu recyklingu i ponownego wykorzystania,
- zmniejszenia ilości składowania,
- zwiększenia ponownego wykorzystania terenów zdegradowanych.

Wyzwaniem dla naszego regionu są nie tylko nielegalne wysypiska śmieci, ale również możliwość wykorzystania potencjału gospodarki odpadami, która może stanowić istotny element na dwóch osiach priorytetowych, czyli transformacji energetycznej i gospodarki obiegu zamkniętego.

Elementem komplementarnym zarówno w gospodarce obiegu zamkniętego jak i transformacji energetycznej jest ciepłownictwo systemowe. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej będzie wspierał wszelkie zamierzenia inwestycyjne transformacji ciepłownictwa, które wykorzystywać będą technologię ciepła odpadowego oraz źródeł nisko i zeroemisyjnych.

Cały teren Dolnego Śląska jest zlewiskiem rzeki Odry, która przepływa przez całe województwo i wraz ze wszystkimi dopływami tworzy ogromny system wodny. Niezbędna jest kompleksowa gospodarka zasobami wodnymi od ujść wszystkich rzek i potoków, do Odry zbierającej cały zasób wraz z dostającymi się do rzek zanieczyszczeniami. Istotny jest zrównoważone gospodarowanie zasobami uwzględniające wszystkie funkcje i dziedziny korzystające z rzeki Odry jak również ze wszystkich dopływów.

Gospodarka zasobami wodnymi dorzecza Odry musi obejmować :

- poprawę stanu wód pod względem ilościowym i jakościowym
- kompleksowe rozwiązanie gospodarki kanalizacyjnej,
- kompleksowy i spójny system retencji wód zapobiegającej zarówno powodzi, jak i suszy,
- zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- poprawę efektywności procesów produkcyjnych,
- wprowadzanie cykli zamkniętych przepływu wód.

Gospodarka o obiegu zamkniętym dotyczy także ochrony wód i gospodarki wodnej, która dotyczy:

- poprawę stanu wód pod względem ilościowym i jakościowym,
- zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- poprawę efektywności procesów produkcyjnych,
- wprowadzanie cykli zamkniętych przepływu wód.

Ponieważ zadania związane z gospodarką o obiegu zamkniętym są przedsięwzięciami kosztownymi, przez co wykraczającymi poza możliwości finansowe Funduszu, jego działania skupią się w głównej mierze na:

- wspieraniu inicjatyw dążących do możliwości wsparcia finansowego osób fizycznych na instalacje zewnętrzne związane z podłączeniem do ogólnej sieci wodno – kanalizacyjnej,
- wspólnym współfinansowaniu (Narodowy Fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej i 6 wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej) we wszelkich działaniach zmierzających do poprawy jakości wód w dorzeczu i samej rzece Odra,
- finansowaniu programu usuwania wyrobów niebezpiecznych, w tym wyrobów zawierających azbest
- wspieraniu niebiesko – zielonych inicjatyw,
- wspieraniu zadań z zakresu małej retencji, melioracji,
- wspieraniu szeroko rozumianej gospodarki odpadami tj.: minimalizacji ich powstawania, ich recykling, zmniejszenie ilości ich składowania,
- przywracanie terenom zdegradowanym i zanieczyszczonym wartości użytkowych.

IV.3.1.3.1 Efekty środowiskowe

Efekty środowiskowe w wyniku realizacji działań:

- Zwiększenie masy odpadów poddanych recyklingowi lub innym procesom odzysku (Mg/rok),
- Zwiększenie liczby osób korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę (osoba),
- Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (RLM),
- Powierzchnia ziemi poddana rekultywacji/remediacji i zabiegom ochronnym (ha).

IV.3.1.4 Priorytet 4 – Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Różnorodność biologiczna to w głównej mierze zachowanie i odtwarzanie jej bogactwa co ma prowadzić do przeciwdziałania wymieraniu gatunków roślin i zwierząt oraz zachowania zasobów naturalnych. Efektem wymiernym podejmowanych działań jest ograniczenie zmian klimatycznych.

Najbardziej niekorzystne przekształcenia bogactwa różnorodności biologicznej są związane w sposobie gospodarowania zasobami, a za najniebezpieczniejsze uznaje się fragmentację siedlisk.

Trwające zmiany klimatyczne, również są powodem znacznego oddziaływania na obszar występowania gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji itp.

Dlatego nadrzędnym celem jest zapewnienie trwałego istnienia różnorodnych form życia na Ziemi oraz zachowanie ekosystemów w ich naturalnym stanie lub najbliższym możliwym do osiągnięcia.

Kluczowe cele do realizacji w zakresie różnorodności biologicznej:

- zachowanie i wzmocnienie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna;
- poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju.

Działania planowane przez Fundusz:

- doskonalenie systemu ochrony przyrody;
- zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków,
- utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka,
- ograniczenie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu,
- współpraca z jednostkami odpowiedzialnymi za kreowanie polityki ekologicznej np. Parki Narodowe, Krajobrazowe, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska jak również organizacjami ekologicznymi,
- współpraca z jednostkami edukacyjnymi na każdym poziomie kształcenia, w celu utrwalania postaw proekologicznych. Na poziomie wojewódzkim nawiązanie dialogu z Kuratorium Oświaty,
- zmniejszenie niekorzystnego wpływu gatunków obcych i inwazyjnych,
- zwiększanie terenów zieleni i nowe nasadzenia, z uwzględnieniem roślin miododajnych,
- prace pielęgnacyjne i zabezpieczające drzew,
- ochrona lasów glebochronnych i wodochłonnych,
- prowadzenie monitoringu przyrodniczego w celu lepszego poznania i zinwentaryzowania zasobów siedlisk i gatunków, a co za tym idzie lepszego zarządzania zasobami naturalnymi,
- tworzenie infrastruktury w celach edukacyjnych, ukierunkowania ruchu turystycznego i ograniczenia antropopresji na terenach objętych ochroną.

IV.3.1.4.1 Efekty środowiskowe

Do monitorowania realizacji wyżej wymienionych celów fundusz będzie stosowały następujące wskaźniki:

- Powierzchnia siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (ha),
- Liczba działań, których celem jest ograniczenie niekorzystnego wpływu gatunków obcych i inwazyjnych na ekosystemy (szt.),
- Liczba przedsięwzięć których celem było wykonanie działań ochronnych bądź opracowano programy ochrony gatunków zagrożonych (szt.).

IV.3.2 Priorytety środowiskowe - Horyzontalne

IV.3.2.1 Priorytet 1 – Edukacja ekologiczna

Wspieranie realizacji projektów edukacyjnych, mających na celu podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony zasobów środowiska oraz kształtowanie świadomości i postaw ekologicznych, realizowanych przez podmioty prowadzące

działalność statutową w zakresie: edukacji, ochrony środowiska oraz ochrony przyrody to najważniejszy obszar działalności WFOŚiGW we Wrocławiu. Realizacja wielu przedsięwzięć wymaga przeprowadzenia szerokiej kampanii edukacyjnej, uświadamiającej jej ekologiczne i społeczne aspekty.

Działania Funduszu skupią się przede wszystkim na zadaniach związanych z aktywizacją ekologiczną społeczeństwa, jego bezpośredniego zaangażowania w tematykę zrównoważonego rozwoju oraz troskę o środowisko naturalne poprzez warsztaty, konkursy, akcje edukacyjne, a w szczególności:

- ochronę i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- transformację energetyczną.

Będąc partnerem w realizacji ogólnopolskiego projektu pn. „Projekt Doradztwa Energetycznego” w ramach działania „Efektywność energetyczna” priorytet „Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności” w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Fundusz będzie czynnie angażował zespół w ramach swojej struktury do propagowania każdego działania proekologicznego mającego na celu podnoszenie świadomości wśród mieszkańców województwa dolnośląskiego.

Działania zespołu ukierunkowane zostaną również na wskazane wyżej obszary, które mają duże znaczenie na poprawę stanu środowiska naturalnego.

IV.3.2.1.1 Efekty środowiskowe

Efekty środowiskowe w wyniku realizacji działań:

- zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych (wsk. liczba osób)

IV.3.2.2 Priorytet 2 – Innowacyjność

Innowacyjność w ochronie środowiska to przede wszystkim wszelkie działania i technologie, które w sposób znaczący przyczyniają się do poprawy jego stanu tj.:

- **skuteczniejsze rozwiązania:** wprowadzenie bardziej efektywnych metod odzyskiwania energii, oczyszczania wody, czy redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- **oszczędność zasobów:** zmniejszenie zużycia surowców i energii oraz ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko;
- **rozwój gospodarczy:** powstawanie nowych przedsiębiorstw, sektorów i rynków, co przyczynia się do wzrostu gospodarczego i konkurencyjności;
- **ochrona zdrowia publicznego:** zmniejszenie ryzyka wystąpienia chorób związanych z zanieczyszczeniem środowiska;
- **zachowanie bioróżnorodności:** lepsze monitorowanie i zarządzanie obszarami przyrodniczymi oraz odtwarzanie siedlisk dla zagrożonych gatunków;
- **adaptacja do zmian klimatu:** zielono-niebieskie infrastruktury, wykorzystanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody (nature-based solution – NBS), rozwiązaniami dotyczącymi przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu czy ze strategiami zarządzania ryzykiem klimatycznym, może pomóc społeczeństwom i gospodarkom w dostosowaniu się do zmieniających się warunków klimatycznych.

Działania planowane przez Fundusz:

- Wsparcie rozwoju innowacyjnych technologii w zakresie innowacji: produktowej, technologicznej lub procesowej oraz technologii wodorowych, w tym produkcji wodoru

IV.3.2.2.1 Efekty środowiskowe

Efekty środowiskowe w wyniku realizacji działań:

- Liczba projektów zawierających innowacyjne rozwiązania środowiskowe (szt.)

IV.3.2.3 Priorytet 3 – Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych to najważniejsze czynniki charakteryzujące zachodzące od dekady zmiany klimatu. Następstwem tych zjawisk są chociażby zmiany warunków hydrologicznych, które charakteryzują się wielką losowością i nierównomiernością. Okresy bezopadowe, a z drugiej strony występujące intensywne burze z gradami oraz gwałtowne i nawalne opady powodują duże wezbrania potoków i rzek. Prowadzi to niejednokrotnie do licznych zniszczeń w infrastrukturze technicznej, drogowej, budowlanej. Intensywność tych zjawisk niestety nie przekłada się na gromadzenie wód, szczególnie w gruncie. Niski poziom wód gruntowych ma tendencję do systematycznego obniżania się, co negatywnie wpływa na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Przykładowymi działaniami do realizacji na Odrze jest budowa przepławek, monitoring oraz renaturyzacja.

Brak opadów w okresie zimowym, charakteryzującym się skróceniem okresu zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubości prowadzi do spadku zasobów wodnych.

Coraz częściej można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych.

Głównymi celami zmierzającymi do adaptacji do zmian klimatu będą:

- **ochrona ludzkiego zdrowia i bezpieczeństwa;**
- **zwiększenie odporności społeczności:** budowanie infrastruktury odpornościowej, wzmocnienie systemów wczesnego ostrzegania, edukację społeczną oraz włączenie lokalnych społeczności w proces podejmowania decyzji dotyczących adaptacji;
- **ochrona infrastruktury i zasobów naturalnych:** infrastruktury hydrotechnicznej, budynków, dróg, portów, czy sieci energetycznych przed negatywnymi skutkami zmian klimatu, takimi jak powodzie, huragany, czy susze. Ponadto adaptacja ma na celu ochronę zasobów naturalnych, w tym gleby, wody i bioróżnorodności;
- **zachowanie systemów ekologicznych:** ochrona różnorodności biologicznej poprzez odtwarzanie siedlisk naturalnych, migrację gatunków, czy opiekę nad obszarami chronionymi;
- **ochrona gospodarki i zapewnienie trwałego rozwoju:** dostosowanie strategii biznesowych i inwestycji do zmieniających się warunków klimatycznych oraz promowanie innowacji technologicznych i ekonomicznych sprzyjających adaptacji.

Działania Funduszu ukierunkowane z kolei będą na:

- wspieranie działań infrastrukturalnych dążących do retencjonowania zasobów wodnych;
- inicjowanie przedsięwzięć związanych z odtwarzaniem w przestrzeniach miejskich obszarów zielonych,

- podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu, zagrożeń naturalnych, poważnych awarii oraz usprawnienie usuwania ich skutków,
- upowszechnienie rozwiązań służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawiających odporność miast na skutki zmian klimatu (w tym zielono – niebieskiej infrastruktury), jak również zwiększających przystosowanie do zmian klimatu na terenach wiejskich.

IV.3.2.3.1 Efekty środowiskowe

Efekty środowiskowe w wyniku realizacji działań:

- liczba wspartych rozwiązań inwestycyjnych w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury (szt.);
- zwiększenie liczby osób objętych ochroną przed zagrożeniami (osoba);
- ilość zaoszczędzonej wody (m³/rok).

IV.4 Cele operacyjne Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2025-2028

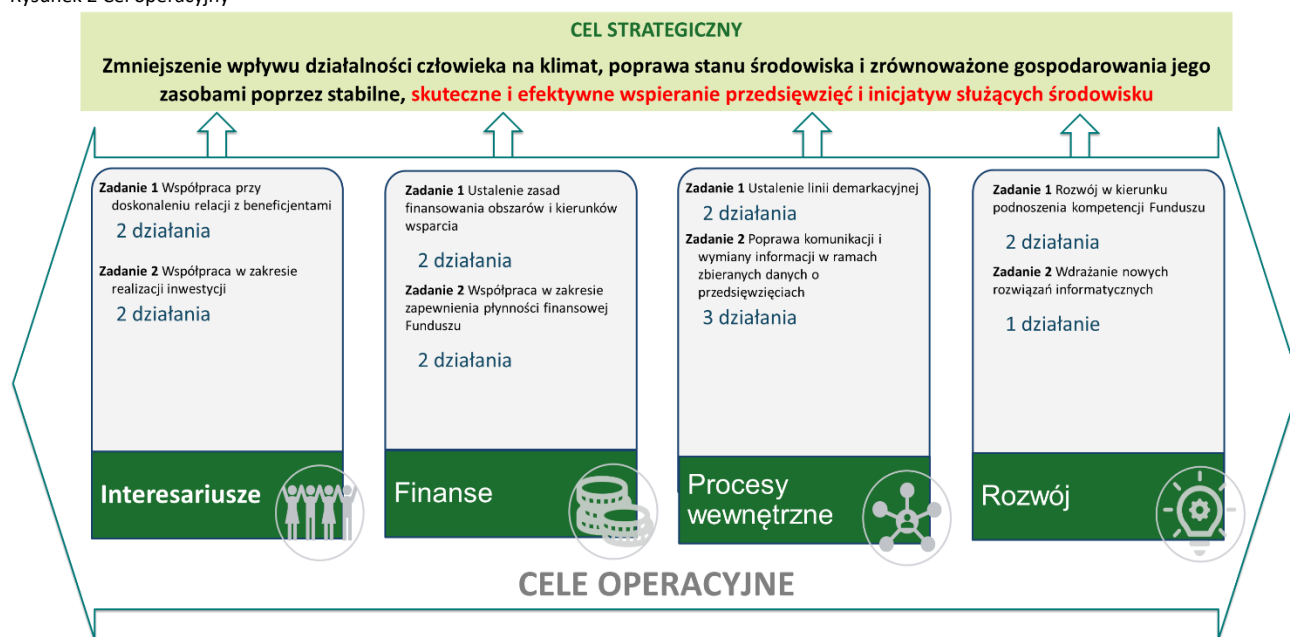
Wspólna Strategia powinna przede wszystkim regulować i kształtować współpracę pomiędzy Narodowym a wojewódzkimi funduszami. W przeprowadzonej za pomocą ankiet diagnozie i analizie SWOT fundusze określiły swoje mocne i słabe strony oraz zagrożenia i szanse z jakimi będą się mierzyć. Na podstawie tych analiz zaprojektowano działania do realizacji w okresie 2025-2028.

W tym zakresie fundusze skupią się na realizacji celów operacyjnych zgrupowanych w 4 perspektywy tj.:

1. Interesariusze
2. Finanse
3. Procesy wewnętrzne
4. Rozwój

W ramach czterech perspektyw określono zadania do wykonania, a w ramach zadań działania. Wykonanie poszczególnych działań będzie świadczyło o realizacji przyjętych celów operacyjnych Wspólnej Strategii i będzie monitorowane.

Rysunek 2 Cel operacyjny

Źródło: Opracowanie własne.

Perspektywa **Interesariusze** koncentruje się na współpracy z interesariuszami pomocy (wnioskodawcami, beneficjentami, mieszkańcami, jednostkami nadzorującymi itp.) oraz jakością ich obsługi.

Perspektywa **Finanse** koncentruje się na wynikach finansowych, płynności finansowej, współpracy w zakresie finansowania realizacji niektórych realizowanych wspólnie działań.

Perspektywa **Procesy wewnętrzne** analizuje efektywność wewnętrznych procesów systemu, takich jak komunikacja, budowanie oferty programowej uwzględniając zasady niekonkurowania, komplementarności i współpracy, wdrażania wspólnych programów i sprawozdawczości.

Perspektywa **Rozwój** jest skupiona na funduszach jako jednostkach uczących się i cały czas rozwijających się, zdobywających nowe kompetencje i utrzymujące przewagi w już zagospodarowanych obszarach.

IV.3.1 Perspektywa Interesariusze

Interesariuszem usług Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest każdy podmiot, instytucja, grupa, która współpracując z Funduszem może wpływać na osiągnięcie określonych w Strategii celów, bądź też są pod ich bezpośrednim wpływem.

W odniesieniu do Funduszu interesariuszami są odbiorcy dofinansowań (wnioskodawcy i beneficjenci), podmioty korzystające z usług oferowanych przez fundusze (szkolenia, doradztwo, informacje publiczne) ale także jednostki nadrzędne i współpracujące (władze państwowe i samorządowe). W związku z powyższym wyznaczono dwa zadania do realizacji: jedno dotyczące współpracy z wnioskodawcami oraz beneficjentami i drugie dotyczące współpracy funduszy z jednostkami nadrzędnymi. Poniżej przedstawiono zaplanowane zadania i działania do realizacji w ramach niniejszej perspektywy:

Tabela nr: 11

1. Interesariusze

Zadanie 1.1 Współpraca przy doskonaleniu relacji z Beneficjentami	Zadanie 1.2 Współpraca w zakresie realizacji inwestycji
Działanie 1.1.1 Ustalenie zasad konsultowania z interesariuszami oferty programowej Funduszu	Działanie 1.2.1 Realizacja inwestycji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa
Działanie 1.1.2 Wymiana doświadczeń w zakresie upraszczania oferty programowej Funduszu	Działanie 1.2.2 Dokumentowanie osiągniętych efektów rzeczowych i ekologicznych

Źródło: Opracowanie własne.

Zadanie 1.1 Współpraca przy doskonaleniu relacji z Beneficjentami

Dla funduszy istotne jest stałe poprawianie relacji z jednostkami realizującymi inwestycje i przedsięwzięcia środowiskowe, czyli wnioskodawcami i beneficjentami.

Działanie 1.1.1 Ustalenie zasad konsultowania z interesariuszami oferty programowej Funduszu

Celem działania jest ustalenie zasad na podstawie, których odbiorcy usług Funduszu będą mogli brać udział w polityce kreowania oferty programowej Funduszu. Określenie zasad ma kluczowe znaczenie w osiągnięciu priorytetów środowiskowych.

Wspólna polityka finansowania zadań związanych z ochroną środowiska (np. programów powszechnych – CZYSTE POWIETRZE, CIEPŁE MIESZKANIE, MOJA WODA i innych) NFOŚiGW i WFOŚiGW we Wrocławiu wymaga od obu instytucji kreowania wizerunku instytucji jako przyjaznych klientowi fizycznemu. Działania muszą odzwierciedlać bieżące zapotrzebowanie na wielkość i formę oferowanych usług, poprzez wprowadzanie zmiany w organizacji funkcjonowaniu jak również bardziej przejrzysty sposób dostępu do usług.

Działanie 1.1.2 Wymiana doświadczeń w zakresie upraszczania oferty programowej Funduszu

W celu sprawniejszego wydatkowania środków na inwestycje służące poprawie stanu środowiska naturalnego niezbędne jest aby oferta programowa Funduszu była jak najbardziej skoncentrowana, co daje gwarancję realizacji inwestycji najbardziej efektywnych pod kątem poprawy stanu środowiska naturalnego. W tym celu niezbędny jest proces konsultacji z odbiorcami usług Funduszu, w celu wymiany doświadczeń mających na celu zwiększenie efektywności i sprawności działania systemu dofinansowania.

Zadanie 1.2 Współpraca w zakresie realizacji inwestycji

Inwestycje realizowane przy udziale Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu finansowane jest ze środków publicznych. W związku z powyższym niezbędne jest aby proces inwestycyjny był klarowny i przejrzysty. Służyć temu mają poniższe działania.

Działanie 1.2.1 Realizacja inwestycji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa

Wydatkowanie środków publicznych na realizację inwestycji musi odbyć się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności – Prawa budowlanego, Prawo ochrony środowiska, ustawa o ochronie przyrody oraz innych, wraz z aktami wykonawczymi do tych ustaw.

Podczas realizacji inwestycji muszą zostać zachowane wszelkie przepisy pomocy publicznej, jeśli dotyczą beneficjenta środków.

Zgodność inwestycji z przepisami prawa ma kluczowe znaczenie na etapie przyznawania środków finansowych na ich realizację.

Działanie 1.2.2 Dokumentowanie osiągniętych efektów rzeczowych i ekologicznych.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu udzielając wsparcia finansowego na przedsięwzięcie kieruje się osiągnięciem określonego efektu środowiskowego. Dokumentowanie efektu ma kluczowe znaczenie przy określeniu efektywnego wydatkowania środków.

IV.3.2 Perspektywa Finanse

Perspektywa Finanse koncentruje się na finansach, płynności finansowej, zachowaniu ciągłości działania Funduszu i optymalnym wyborze obszarów wsparcia przez Fundusz.

Tabela 12.

2. Finanse

Zadanie 2.1 Ustalenie zasad finansowania obszarów i kierunków wsparcia	Zadanie 2.2 Współpraca w zakresie zapewnienia płynności finansowej Funduszu
Działanie 2.1.1 Ustalenie zasad finansowania przez Fundusz	Działanie 2.2.1 Współpraca przy opiniowaniu aktów prawnych
Działanie 2.1.2 Ustalenie zasad uzgadniania wspólnej oferty finansowej	Działanie 2.2.2 Zaprojektowanie wspólnego systemu oceny efektywności wydatkowania środków
	Działanie 2.2.3 Budowanie współpracy z innymi instytucjami finansującymi zadania z zakresu ochrony środowiska

Zadanie 2.1 Ustalenie zasad finansowania obszarów i kierunków wsparcia

Aby uniknąć konkurowania ofertami programowymi i zminimalizować ryzyka wzajemnego wypierania ofert Fundusz podejmie działania aby oferta finansowa odzwierciedlała w pierwszej kolejności potrzeby rynku, w dalszej perspektywie była indywidualna w odniesieniu do innych instytucji finansujących przedsięwzięcia z zakresu poprawy stanu środowiska naturalnego.

Działanie 2.1.1 Ustalenie zasad finansowania przez Fundusz

Zgodnie z zapisami ustawy POŚ, Fundusz co rok ma obowiązek przesyłania do zaopiniowania przez NFOŚiGW listy przedsięwzięć priorytetowych Funduszu w zakresie finansowania przedsięwzięć z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi. Listy podlegają również uzgodnieniu z regionalnymi dyrektorami zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w zakresie finansowania przedsięwzięć dotyczących gospodarki wodnej na terenie regionu wodnego. Po uzyskaniu opinii i uzgodnień Rada Nadzorcza Funduszu zatwierdza te dokumenty.

W dalszej kolejności Rada Nadzorcza zatwierdza tryb i zasady na jakich będą udzielane dofinansowania na określone priorytety środowiskowe.

Działanie 2.1.2 Ustalenie zasad uzgadniania wspólnej oferty finansowej

W celu optymalizacji finansowania przedsięwzięć z zakresu poprawy stanu środowiska naturalnego logicznym wydaje się aby wspólna oferta finansowa podlegała określonym zasadom. Umożliwi to efektywne wydatkowanie środków.

Zadanie 2.2 Współpraca w zakresie zapewnienia płynności finansowej Funduszu

Płynność finansowa Funduszu jest niezbędnym warunkiem realizacji zadań statutowych i polityki Państwa. Bez środków finansowych Fundusz nie będzie mógł realizować swoich podstawowych zadań, dlatego zapewnienie przychodów i kontrola kosztów są niezbędne dla stabilności działania systemu ochrony środowiska w Polsce. Realizując zadania własne oraz będąc czynnym podmiotem współfinansującym inwestycje z zakresu poprawy jakości środowiska naturalnego konieczne jest aby Fundusz nawiązał szerszą współpracę z takimi instytucjami jak: Banka Gospodarstwa Krajowego S.A., Bank Ochrony Środowiska S.A., Europejski Bank Inwestycyjny i inne.

Działanie 2.2.1 Współpraca przy opiniowaniu aktów prawnych

Zmiany otoczenia prawnego są nieodłącznym aspektem życia Funduszu. Niektóre dotyczą NFOŚiGW, inne bezpośrednio Funduszu. W związku z tym zasadne jest podjęcie współpracy systemowej. W tym celu należy określić zasady wymiany informacji, opiniowania, wzajemnego przekazywania opracowań i uzgadniania stanowisk w legislacyjnych sprawach wspólnych. Opracowanie takich zasad i wdrożenie we wszystkich funduszach ułatwi prezentowanie spójnych, korzystnych dla systemu ochrony środowiska rozwiązań. Grupa robocza pod kierunkiem lidera opracuje zasady konsultacji, opiniowania i przekazywania pomiędzy funduszami projektowanych aktów prawnych.

Działanie 2.2.2 Zaprojektowanie wspólnego systemu oceny efektywności wydatkowania środków

Skuteczne i efektywne finansowanie ochrony środowiska wiąże się koniecznością wyboru konkretnych przedsięwzięć do dofinansowania. Fundusze poprzez wiele lat opracowywały i wdrożyły mechanizmy oceny i wyboru projektów, jednakże nie jest to system ogólnopolski. W ramach tego działania grupa robocza pod kierunkiem lidera opracuje koncepcję oceny efektywności realizowanych przedsięwzięć, uwzględniając różne formy dofinansowania.

Działanie 2.2.3 Budowanie współpracy z innymi instytucjami finansującymi zadania z zakresu ochrony środowiska

Dążenie do realizacji zadań związanych z poprawą stanu środowiska naturalnego wiąże się z wydatkowaniem dużych środków finansowych. Duża część zadań finansowana jest ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu, niemniej pojawiają się także zadania o szerokim zakresie rzeczowym jak również wymagające dużych nakładów finansowych. Dlatego też, w celu prawidłowego, a niejednokrotnie w celu zachowania ciągłości inwestycji zasadne jest aby Fundusz nawiązywał współpracę z podmiotami, które są zainteresowane uczestniczyć w procesach służących ochronie stanu środowiska naturalnego np. Banka Gospodarstwa Krajowego S.A., Bank Ochrony Środowiska S.A., Europejski Bank Inwestycyjny i inne.

IV.3.3 Perspektywa Procesy wewnętrzne

Perspektywa „Procesy wewnętrzne” jest skoncentrowana na usprawnieniu działalności Funduszu.

Tabela 13.

3. Procesy wewnętrzne	
<p>Zadanie 3.1 Ustalenie linii demarkacyjnej</p> <p>Działanie 3.1.1 Ustalenie zasad elastycznego budowania i aktualizowania linii demarkacyjnych</p> <p>Działanie 3.1.2 Wdrożenie linii demarkacyjnych</p>	<p>Zadanie 3.2 Poprawa komunikacji i wymiany informacji w ramach zbieranych danych o przedsięwzięciach</p> <p>Działanie 3.2.1 Uzgodnienie wybranych słowników do stosowania w systemach gromadzenia danych</p> <p>Działanie 3.2.2 Uporządkowanie sprawozdawczości pomiędzy funduszami w zakresie jej informatyzacji</p> <p>Działanie 3.2.3 Wypracowanie zasad wymiany informacji o przedsięwzięciach i beneficjentach</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Zadanie.3.1 Ustalenie linii demarkacyjnej

System funduszy tworzą: Narodowy Fundusz oraz 16 wojewódzkich funduszy. Są to jednostki odrębne instytucjonalnie, ale synergicznie współdziałające w tym samym obszarze i dysponujące środkami publicznymi. W związku z tym nie powinny one konkurować, wypierać swoich ofert, ale działać komplementarnie. Jednym z narzędzi, aby osiągnąć takie cele jest linia demarkacyjna, która wyznaczy obszary działań poszczególnych jednostek.

Działanie 3.1.1 Ustalenie zasad elastycznego budowania i aktualizowania linii demarkacyjnych

Fundusz działa na obszarze województwa dolnośląskiego, jego działania odzwierciedlają więc specyfikę oraz potrzeby regionu. Natomiast NFOŚiGW działa w całym kraju i realizuje przedsięwzięcia o charakterze ponadregionalnym lub ogólnopolskim. Aby uniknąć konkurowania należy opracować linię lub linie demarkacyjne pomiędzy ofertami funduszy. Jej wyznaczenie wymaga dogłębnej analizy problemu, opracowania zasad jej/ich tworzenia i zaakceptowania przyjętego rozwiązania przez wszystkie jednostki.

Działanie 3.1.2 Wdrożenie linii demarkacyjnych

Po uzgodnieniu i przyjęciu przez Fundusz zasad tworzenia linii demarkacyjnych (efekt realizacji działania 3.1.1) nastąpi okres wdrożenia tzn. przyjęcia przez Zarząd Funduszu i NFOŚiGW do stosowania oraz dostosowanie oferty programowej do tak ustalonej lub ustalonych linii.

Zadanie 3.2 Poprawa komunikacji i wymiany informacji w ramach zbieranych danych o przedsięwzięciach

Fundusz ma odrębny system informatyczny i ewidencjonuje dane według odmiennych słowników. Powoduje to różnorodne problemy z szybkim prezentowaniem osiągnięć funduszy. Dlatego też fundusze uzgodnią wymagane zakresy rejestrowanych danych i stworzą wspólne słowniki umożliwiające szybką i łatwą agregację danych.

Działanie 3.2.1 Uzgodnienie wybranych słowników do stosowania w systemach gromadzenia danych

Fundusz rejestruje w systemie informatycznym dane o zrealizowanych przedsięwzięciach prośrodowiskowych, w tym szczególną uwagę należy zwrócić na osiągnięte efekty ekologiczne i rzeczowe. Jedną ze słabości systemu jest rejestrowanie tych danych w sposób niejednolity w skali kraju. Brak jednolitych słowników efektów utrudnia agregację danych i ich sumowanie. Stąd pilnym działaniem wymagającym zrealizowania jest uzgodnienie pomiędzy funduszami wspólnego słownika i wdrożenie go do stosowania we wszystkich jednostkach. Dodatkowo w celu ewidencjonowania umów w sposób jednolity należałoby określić słowniki innych pozycji informacyjnych np. status prawny, adresy beneficjentów, inwestycji i powiązać je z istniejącymi definicjami prawnymi i bazami danych państwowych. Ułatwi to wprowadzanie danych do systemów zewnętrznych takich, jak Centralny Rejestr Oszczędności Energii Finalnej (CROEF) i Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). W ramach tego działania grupa robocza pod kierunkiem lidera określi potrzeby w zakresie uzgodnień słowników, ich zakres, zasady ich aktualizacji oraz rozpocznie prace nad ich opracowaniem i wdrożeniem do stosowania.

Działanie 3.2.2 Uporządkowanie sprawozdawczości pomiędzy funduszami w zakresie jej informatyzacji

Fundusz w ramach realizowanych wspólnie programów (udostępnienia środków) często przekazują dane dwutorowo, w postaci podpisanych dokumentów sprawozdawczych (PDF) i wersji elektronicznych (np. xls). Należy podjąć prace nad ujednoczeniem sprawozdawczości z wykorzystaniem platformy współpracy lub jednolitych formularzy czy baz danych.

IV.4.4 Perspektywa Rozwój

Ocena w tej perspektywie obejmuje rozwój Funduszu, poprawę jego funkcjonowania oraz wdrażanie nowych technologii, co ma na celu zapewnienie długofalowego rozwoju.

Tabela 14

4. Rozwój

Zadanie 4.1 Rozwój w kierunku podnoszenia kompetencji Funduszu	Zadanie 4.2 Wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjnych i informatycznych
Działanie 4.1.1 Budowa wizerunku Funduszu jako centrum kompetencyjnego	Działanie 4.2.1 Zmiana warunków pracy
Działanie 4.1.2 Rozwój projektu Doradztwa Energetycznego	Działanie 4.2.2 Budowa efektywnego systemu informatycznego

Zadanie 4.1 Rozwój w kierunku podnoszenia kompetencji Funduszu

Na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu umocnił swoją pozycję na rynku jako podmiot posiadający wykwalifikowaną kadrę pracowniczą. Rzetelność oraz posiadana wiedza jest gwarantem realizacji inwestycji najbardziej efektywnych dla środowiska naturalnego. Niestety rozwój nowych technologii oraz zmiany w samym środowisku naturalnym wymuszają na Funduszu ciągłe podnoszenie kompetencji.

Działanie 4.1.1 Budowa wizerunku Funduszu jako centrum kompetencyjnego

W celu kontynuacji postrzegania Funduszu jako instytucji wiarygodnej konieczne jest podejmowanie wszelkich działań mających na celu budowanie wizerunku Funduszu jako swoistego centrum kompetencyjnego w zakresie ochrony środowiska. Działanie te realizowane powinny być w ramach zadań własnych Funduszu jak również we współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach np. ogólnopolskiego programu doradztwa energetycznego.

Działanie 4.1.2 Rozwój projektu Doradztwa Energetycznego

Od 2016 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu realizuje ogólnopolski program doradztwa energetycznego (projekt Doradztwa Energetycznego) w zakresie szeroko pojętej efektywności energetycznej. W 2024 roku przystąpiono do kontynuacji programu. Wychodząc naprzeciw zmianą z jakimi mamy do czynienia, w szczególności zmian klimatycznych, nowa perspektywa oprócz aspektów efektywności energetycznej ukierunkowana zostanie na kwestiach związanych z klimatem oraz gospodarka o obiegu zamkniętym. W ramach projektu funkcjonować mają więc Doradcy Klimatyczno – Energetyczni.

Działania związane z doradztwem energetycznym są przykładem rozwoju działalności NFOŚiGW i WFOŚiGW w obszarach nie związanych z finansowaniem ochrony środowiska. Działania te będą kontynuowane między innymi w ramach środków Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

Zadanie 4.2 Wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych

Nowe systemy informatyczne przynoszą szereg korzyści organizacjom, wspierając ich rozwój, efektywność i konkurencyjność. Dla systemu funduszy, które posiadają różnorodne systemy informatyczne (i wersje) oraz często tzw. dług technologiczny wdrożenie nowych systemów jest kluczowe do usprawnienia działania. W związku z powyższym oraz faktem, że wszystkie fundusze zgłaszają problemy z informatyzacją procesów i stoją przed wyzwaniem wymiany danych między sobą, zasadnym jest rozpoczęcie współpracy w tym zakresie.

System informatyczny powinien w swoim założeniu obejmować obszary działalności Funduszu, ze szczególnym uwzględnieniem jego funkcjonalności i dostępności oferowanych dla Beneficjentów środków.

Działanie 4.2.1 Zmiana warunków pracy

Działalność WFOŚiGW we Wrocławiu w coraz większym stopniu związana jest z prowadzeniem programów powszechnych ogłaszanych przez NFOŚiGW. Aby móc sprostać oczekiwaniom stawianym obsłudze konieczna jest zmiana warunków pracy Funduszu na każdej z jego płaszczyzn, zaczynając od zmian struktury organizacyjnej, zmiany regulaminów wewnętrznych (wynagrodzenia, zarządzania) a kończąc na zmianie warunków pracy, takich jak warunki bezpieczeństwa i higieny pracy, dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Działanie 4.2.2 Budowa efektywnego systemu informatycznego

Efektywny system informatyczny jest niezbędny aby wydatkowanie środków miało jak najbardziej efektywny wymiar. W tym celu jest konieczne opracowanie takich procedur i zamówień aby system Funduszu był integrowany co najmniej z systemem informatycznym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

V. System wdrażania Strategii działania

V.1 Struktura wdrażania

Zgodnie z zapisami wspólnej Strategii, w celu optymalizacji procesu wdrażania i monitorowania realizacji Strategii szczegółowe działania oraz wskaźniki (finansowe i ekologiczne) realizacji Strategii zostaną zawarte w rocznych planach działalności Funduszu, które to będą miały funkcję dokumentów wykonawczych do Strategii

V.2 System monitoringu

System monitoringu oparty będzie na cyklicznym procesie zbierania danych. System monitoring realizacji dokumentu powinien być oparty na jasno określonych wskaźnikach w wyznaczonych obszarach. Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2025 – 2028 wyznacza określone działania w poszczególnych dziedzinach związanych z poprawą środowiska naturalnego, zasadne jest aby po upływie 2 lat od wdrożenia dokumentu do realizacji przeprowadzić ewaluację, mającą na celu zdiagnozowanie stanu obecnego oraz procesu realizacji przyjętych założeń. Moment ten będzie także dobrym momentem aby przeprowadzić ewentualną ponowną analizę sytuacji stanu środowiska naturalnego i wprowadzenie ewentualnych korekt w wyznaczonych kierunkach.

W końcowej fazie realizacji Strategii konieczne jest wykonanie analizy celów strategicznych.

Zarówno ewaluacja okresowa, jak i końcowa powinna badać:

- efektywność wdrażania Strategii - czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe włożone w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów
- skuteczność - czy realizowane działania przyczyniają się do osiągnięcia wyznaczonych celów
- adekwatności (odpowiedniości) - czy realizowane działania są adekwatne do potrzeb

Realizacja założeń przyjętych w niniejszej Strategii wymaga zaangażowania wielu podmiotów związanych z tematyką ochrony stan środowiska naturalnego. Zasadnym w takim przypadku jest powołanie zespołu

V.3 Plan komunikacji

Aby realizacja działań określonych w Strategii była efektywna niezbędna jest jasna i przejrzysta polityka komunikacyjna. W swoim kształcie polityka ta powinna obejmować zarówno obszar komunikacji wewnętrznej jak i zewnętrznej.

Komunikacja wewnętrzna realizowana jest poprzez określone procedury oraz przyjęte uregulowania wewnętrzne. Podstawową formą tej komunikacji jest droga elektroniczna. Fundusz pracuje usprawnieniem jej funkcjonowania poprzez wprowadzenie nowego bardziej efektywnego systemu informatycznego, który będzie gwarantował elektroniczny obieg dokumentów oraz łączył system rejestracji wniosków z systemem księgowym.

Prowadzenie otwartego dialogu ze społeczeństwem to zasadnicza forma komunikacji zewnętrznej. Bezpośrednimi odbiorcami tej formy komunikacji są Beneficjenci środków finansowych Funduszu. Aby dialog ten był efektywny Fundusz prowadzi szereg działań m.in. organizuje cykliczne spotkania informacyjne i konsultacyjne. Działania te w głównej mierze realizowane są poprzez funkcjonujący w strukturze organizacyjnej Funduszu Projekt Doradztwa Energetycznego.

W celu ułatwienia Beneficjentom dostępu do informacji na temat możliwości dofinansowania ze środków Funduszu oraz wymaganych dokumentów, dostępu do obsługi merytorycznej funkcjonują biura terenowe w Jeleniej Górze, Wałbrzychu i Legnicy.

Uzupełnieniem powyższych działań Fundusz prowadzi politykę informacyjną poprzez:

- stronę internetową – www.wfosigw.wroclaw.pl
- elektroniczny Biuletyn Informacji Publicznej – www.wfosigw.pbip.pl
- publikację materiałów informacyjnych na temat działalności Funduszu
- współpracę z mediami oraz uczelniami wyższymi
- udział w programach radiowych i telewizyjnych
- czynny udział na portalach społecznościowych: Facebook, platforma X
- udział w szeregu konferencji, seminariach, targach, spotkaniach w grupach roboczych, wystawach ekologicznych
- aktywne doradztwo techniczne w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego

Działania Funduszu w dalszym ciągu będą nakierowane na wzmocnienie relacji z Beneficjentami usług Funduszu. Polityka komunikacji zewnętrznej powinna być nastawiona na otwarty dialog poprzez m.in. szerszy dostęp do konsultacji planowanych i wdrażanych nowych rozwiązań.

VI. Analiza Ryzyka

Strategia Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2025-2028, jako dokument strategiczny, wymaga analizy ryzyka. W związku z powyższym zidentyfikowane i zamieszczone w tabeli poniżej ryzyka odnoszą się do zadań Strategii Działania w sposób dający swobodę w kształtowaniu konkretnych rozwiązań.

Każdemu ryzyku przypisane zostało prawdopodobieństwo jego materializacji oraz waga lub inaczej siła potencjalnego oddziaływania. Obydwie te wartości określono w oparciu o 3-poziomą skalę, gdzie 1 oznacza prawdopodobieństwo/wagę niską, 2 – średnią i 3 – wysoką. Poziom ryzyka będący iloczynem tych dwóch wartości zawiera się więc w przedziale od 1 do 9, gdzie 1 oznacza ryzyko najmniej dotkliwe, z kolei 9 ryzyko o największym negatywnym wpływie. Ryzyka zostały uszeregowane według przypisanej im wagi. Ponadto przedstawiono wpływ ryzyk na realizację poszczególnych zadań Strategii Działania zgodnie z poniższą skalą.

Tabela 15 Oznaczenie ryzyka

Poziom ryzyka	Oznaczenie	Wpływ
7 – 9	***	Wysoki
4 – 6	**	Średni
1 – 3	*	Niski

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16 Opis ryzyka

Lp.	Opis ryzyka	Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo materializacji ryzyka	Waga ryzyka	Poziom ryzyka	Środki oraz działania zapobiegające	Perspektywa interesariusze		Perspektywa finanse		Perspektywa procesy wewnętrzne		Perspektywa rozwój	
							Zadanie 1.1.	Zadanie 1.2.	Zadanie 2.1.	Zadanie 2.2.	Zadanie 3.1.	Zadanie 3.2.	Zadanie 4.1.	Zadanie 4.2.
1.	Brak możliwości operacyjnej realizacji zadań ze względu na utratę wykwalifikowanych zasobów ludzkich	HR	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie elastycznych, podążających za rynkiem warunków pracy zapewnienie pracownikom stałego, szerokiego dostępu do szkoleń zapewnienie konkurencyjnego wynagrodzenia 	***	***	***	***	***	***	***	***
2.	Podejmowanie nie optymalnych bądź spóźnionych decyzji zarządczych ze względu na ograniczenia wynikające z rozproszenia oraz długu technologicznego narzędzi służących pozyskiwaniu danych finansowych i środowiskowych	IT	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> optymalizacja istniejących narzędzi informatycznych zwiększenie współpracy pomiędzy komórkami organizacyjnymi określenie potrzeb informacyjnych organizacji 	*	*	***	***	**	*	**	*
3.	Nieefektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego ze względu na niedostosowanie obowiązujących procesów i procedur do realizacji wyznaczonych celów strategicznych	Organizacyjne	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> regularny monitoring obciążenia zadaniami pracowników zbieranie informacji zwrotnej w zakresie efektywności procedur i procesów bieżąca optymalizacja istniejących procesów oraz dostosowywanie do nowych wyzwań 	*	***	*	*	***	***	**	***
4.	Cyberterrorystyczny i ataki hakerskie	IT	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> bieżąca implementacja najnowszych rozwiązań systemowych z zakresu cyberbezpieczeństwa regularne szkolenie pracowników z zakresu zapobiegania atakom oraz mitygacji ich skutków 	***	*	*	***	*	*	*	*
5.	Utrata płynności finansowej	Finansowe	3	3	6	<ul style="list-style-type: none"> bieżący monitoring dochodów i kosztów działalności wczesna identyfikacja potencjalnych zagrożeń podjęcie działań mających na celu zwiększenie płynności w przypadku zaistnienia zagrożeń, w połączeniu z ograniczeniami w zaciąganiu nowych zobowiązań 	*	*	***	***	**	**	*	*
6.	Szeroko rozumiane zmiany prawne mające wpływ na tempo i zakres realizacji wyznaczonych celów	Prawne	2	2	4	<ul style="list-style-type: none"> stałe monitorowanie propozycji zmian legislacyjnych potencjalnie mających wpływ na działalność funduszu bądź beneficjentów zgłaszanie uwag/zastrzeżeń na poziomie uzgodnień do projektów aktów prawnych adaptacja do zmieniającego się otoczenia prawnego 	*	**	**	***	***	***	**	*
7.	Nieelastyczna oraz nieprzejrzysta oferta programowa	Rynkowe	2	2	4	<ul style="list-style-type: none"> stałe monitorowanie zainteresowania istniejącą ofertą Funduszu bieżąca modyfikacja oferty finansowej w celu dostosowania się do potrzeb beneficjentów rezygnacja z oferty nie cieszącej się zainteresowaniem zbieranie informacji od beneficjentów odnośnie potrzeb finansowych 	***	***	***	**	*	*	*	*
8.	Nieefektywny przepływ informacji	Organizacyjny	1	3	3	<ul style="list-style-type: none"> monitorowanie procesu przepływu informacji identyfikacja potencjalnych obszarów problematycznych w razie potrzeby modyfikacja procesu i/lub zastosowanie nowych narzędzi informatycznych 	*	**	*	*	***	**	**	*
9.	Brak spójności wizerunkowej oraz niewłaściwa budowa relacji z interesariuszami	PR	1	2	2	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie kanału bezpośredniej komunikacji również dla beneficjentów ciągłe zbieranie informacji zwrotnej i dostosowywanie procesów adekwatne do diagnozowanych potrzeb skoordynowane działania w mediach społecznościowych oraz środkach masowego przekazu celem promowania oferty finansowej Funduszu 	***	**	*	*	*	**	**	*

VII. Spis rysunków, tabel i użytych skrótów

Spis rysunków:

Rysunek 1. Cel strategiczny

Rysunek 2. Cel operacyjny

Spis tabel:

Tabela 1. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C).

Tabela 2. Liczba mieszkańców województwa dolnośląskiego.

Tabela 3. Majątek WFOŚiGW

Tabela 4. Planowane przychody i wpływy w latach 2025-2028 (w tys. zł)

Tabela 5. Planowane koszty i wydatki statutowe Funduszu w latach 2025-2028

Tabela 6. Zatrudnienie WFOŚiGW we Wrocławiu w 2023 r.

Tabela 7. Dopłaty do oprocentowania kredytów

Tabela 8. poniżej zestawiono wydatkowanie środków WFOŚiGW we Wrocławiu w poszczególnych dziedzinach

Tabela 9. Ilość złożonych wniosków podpisanych umów oraz wartość wypłaconych środków

Tabela 10. Osiągnięte efekty ekologiczne na przełomie lat 2021 – 2024

Tabela 11. Interesariusze

Tabela 12. Finanse

Tabela 13. Procesy wewnętrzne

Tabela 14. Rozwój

Tabela 15. Ocena ryzyka

Tabela 16. Opis ryzyka